

HYVÄN SUOMALAISEN RUOAN LÄHTEILLÄ

ATRIA TUOTTAJAT

4/2021

”Porsaiden
valinta on aina
yhtä jännittävää”

VIKKO PIG HILLIN TILALLA **15**

4

Tästäkin
selvitään
koko ketjun
voimin

9

Atrian
possutuotteiden
hiilijalanjälki
julki

26

Osuuskunnan
jäsenyys tuo
tuntuvaa
etua

Talous antaa pelimerkit

JOKAISEN YRITYKSEN elämisen ehto on terve talous. Jossakin määrin se koskee myös yksityistaloutta, mutta sen reunaehdot ovat hieman erilaiset. Yrityksiä perustetaan suorittamaan tiettyä tehtävää tai valmistamaan jotain. Se on yritystoiminnan ykkösjuttu - agenda, mutta toinen yhtä tärkeä on se, että yritys kykenee suorittamaan työnsä tai tuotteensa kannattavasti. Ilman positiivista tulosta ei hyvälläkään idealla ole elämisen eväitä, ellei se tuota omistajalleen voittoa. Voitosta jaetaan omistajille tili sekä saadaan rahoitus investointeihin. Ellei tämä reunaehto täyty, niin voitaneen enemmän puhua harrastuksesta, mikä sitten saakin maksaa.

ATRIALAINEN TUOTANTOKETJU alkaa tuottajalta ja päättyy kaupan hyllyn kautta asiakkaalle. Jotta tämä pitkä ja monisäikeinen toimitusketju voi toimia, sen jokaisen osa-alueen pitää kyetä tekemään tehtävänsä kannattavasti. Jos ketjun joku lenkki ei siihen pysty, niin koko tuotanto-/toimitusketju ei suoriudu. Suomalainen liha-ala on reilusti yli 100 vuotta vanha. Sinä aikana on perustettu valtava määrä maatiloja, jalostavaa teollisuutta sekä siinä sivussa ”elätetty” monenlaista toimijaa, jotka sinällään ovat tärkeitä ketjun toiminnan kannalta. Siihen kuuluu konekauppiaita, rehutehtaita, siemenkauppiaita, lannoitekauppiaita, ja listaa voisi jatkaa lähes loputtomiin. Kaikkien on pitänyt saada tilinsä ja kyetä kannattavaan toimintaan, jotta he ovat voineet olla pelissä mukana. Näin ei kuitenkaan ole kaikille käynyt. Valtava määrä maatiloja on lopettanut toimintansa sinä aikana, kun lihantuotantoa on määrätietoisesti Suomessa harjoitettu. Toki suurta osaa ei välttämättä ole lopetettu kannattamattomuuteen, mutta senkin vuoksi on moni lopettanut. Sama toteamus koskee jalostavaa teollisuutta tai ”sidoryhmyrityksiä”. Monet aikanaan menestyneetkin lihatalot ovat kokeneet kohtalonsa, kun talous ei ole kantanut. Yritys on tehnyt asioita heikommin kuin kilpailijat ja pudonnut siksi pelistä pois. Asiaan

voi liittyä myös epäonnea, mutta menestyvä yritys tarvitsee myös onnea.

SUOMALAINEN JA atrialainen lihantuottaja on ehkä juuri nyt yrityshistoriansa vaikeimmassa taloustilanteessa tai vaikein hetki on pian koittamassa. Koronan aiheuttama useiden toimialojen seisahdus on sysännyt liikkeelle ennennäkemättömän kysyntäaallon monille tuotteille ja palveluille. Se on nostanut lähes kaikkien tuotannontekijöiden hinnat pilviin. Lisäksi kuiva kesä verotti peltoviljelyn satoja nykyhistorian pahimmalla tavalla. Se on nostanut keskeisen tuotannontekijän, ruokinnan, kustannukset kaikkien aikojen ennätykseen. Nyt ei ole enää kysymys tuottajan osaamisesta ja ammattitaidosta, vaan äkillisestä toimialan katastrofista. Ruokaa ja sen tuottajia aina tarvitaan, joten tämän yli täytyy selvitä. Vauriot pitää pyrkiä minimoimaan, kolhuja tulee joka tapauksessa.

NYT PITÄÄ tunnistaa eri toimijoiden roolit. Kaupalla on tärkeä rooli hyväksyä kustannusnousut ja maksaa tuotteista riittävä hinta teollisuudelle. Atrian on menestyttävä liiketoiminnassaan ja maksettava tuottajille mahdollisimman hyvä tili. Tuottajien on määriteltävä oman liiketoimintansa tärkeimmät ylläpidettävät asiat ja huolehdittava niistä. Konekaupoille ehtii myöhemminkin. Kaikista niistä kuluista, mistä voi tinkiä, on tingittävä. Tuottajien on myös tärkeä hyödyntää Atrian alkutuotannon neuvontaa ja katsottava yhdessä, millä toimilla mennään eteenpäin. Nyt ei ole varaa tehdä asioita sinne päin. Asiat pitää tehdä talouden kärjellä. Jos se pettää, muulla ei ole merkitystä. Savotta on vaikea, mutta tehtävissä. Parempi aika varmasti koittaa.

Reijo Flink
Toimitusjohtaja
Atria Tuottajat, A-Rehu ja Nautasuomi

10

MITÄ VILJAMARKKINASSA TAPAHTUI?

Viljamarkkinan tilanne Suomessa ja maailmalla

12

NÄIN ATRIAN BROILERITUOTTEIDEN HIILIJALANJÄLKI LASKETTIIN

”Merkittävimmät päästöjen aiheuttajat broilerituotannossa olivat rehut sekä lanta.”

– Senja Arffman, Envitecpolis Oy

28

SIKATILAN RUOKINNAN SUUNNITTELU
Vaikea satovuosi kysyy keinoja

32

NAUTATILAN TALOUS

Nautasuomen asiantuntijat neuvovat

ATRIA TUOTTAJAT 4/2021

- 2 PÄÄKIRJOITUS**
Talous antaa pelimerkit
- 4 KUSTANNUKSET NOUSIVAT**
Miten tästä päästään yli?
- 8 A-REHU INVESTOI VARKAUTEEN**
Tuotantoprosessia kehitetään entisestään
- 9 POSSUTUOTTEIDEN HIILIJALANJÄLKI**
Atrian pakkauksissa ensimmäisenä maailmassa
- 14 MUISTOKIRJOITUS**
Asiakkuuspäällikkö Raimo Tapio Murtoniemi
- 15 VIIKKO PIG HILLIN TILALLA**
Marraskuinen viikko porsaskasvattamossa
- 18 PAINONHALLINTA SIKATILALLA**
Tavoitteena tasaiset teuraspainot
- 19 TEEMA**
Miten vaikuttaa menoihin tilan arjessa?
- 24 KÄYTTÖPÄÄOMAN HALLINTA JA VARMISTAMINEN**
Talouden kolmio kuntoon
- 26 OSUUSKUNNAN JÄSENYYDEN EDUT**
Nousiaisen ja Latva-Ahon tilan kokemuksia
- 30 KANNATTAVUUDEN PARANTAMINEN SIKATILALLA**
Keinoja ruokintaa ja olosuhteita kehittämällä
- 34 HYVINVOIVA ELÄIN KANNATTAA**
Karsi tappioita aiheuttavia tekijöitä
- 35 OMAN VILJAN OPTIMOINTI**
Minkä verran väkirehuruokintaa voi säätää?
- 36 HÄVIKKI MAKSAA**
Terveys ja kuolleisuus näkyy nautatilan tilissä
- 38 RESURSSITEHOKKUUS VILJELYSSÄ**
Tehokkuutta vai ryöstöviljelyä?
- 40 SUKUPOLVI VAIHTUI**
Ollilan tilan sonnit saivat uudet isännän
- 41 LEMPIRESEPTINI**
Suurustettua lihalientä ja juustoleipiä
- 42 TUOREET**
Uutta ja ajankohtaista
- 43 HENKILÖKUVASSA**
Pohjanmaan lypsykarjatilojen asiakkuuspäällikkö Netta Rummukainen

Julkaisija: A-Tuottajat Oy **Painopaikka:** PunaMusta Oy
Päätoimittaja: Sanna Kivimäki **Toimituskunta:** Kaisa Lehtimäki, Sinikka Hassinen, Niina Immonen, Ossi Hakala-Rahko, Iida-Maria Huhtala, Teija Paavola, Marko Jokinen, Anne Rauhala ja Susanna Vehkaoja. **Suunnittelu:** BSTR **Taitto:** Kind Company
Kuvaajat: Tuukka Kiviranta, Mervi Turunen, Jaska Poikonen, Atrian arkisto

KUSTANNUKSET NOUSIVAT

Ylitse päästään
koko ketjun
voimin

Kaikkien merkityksellisten kustannustekijöiden hinnat ovat nousseet. Se on tosiasia, joka ei jätä ketään kylmäksi ja joka koskettaa tiloja koko maassa tuotantosuuntaan katsomatta. Haastavista ajoista on kuljettu läpi aiemminkin ja niin kuljemme tästäkin. Haastekerrointa ei puutu tälläkään kertaa.

Tosiasiat on tunnustettava. Heikon satovuoden aiheuttaman viljan hinnannousun myötä tilojen muuttuvien kustannusten kokonaisvaltainen kasvu on aiheuttanut unettomia öitä monilla tiloilla koko suomalaisessa maataloudessa. Rehustuksen kustannusten kasvu ja lannoitteiden kohonneet hinnat, sekä polttonesteiden ja energian hintojen nousu. Oman lisänsä tilanteeseen tuovat kansainvälisen markkinan heilahtelut, joiden vaikutukset näkyvät meilläkin ilman viivettä. Tilanne on hankala ja tilojen lähtökohdat erilaiset. Ensi kevään kustannuspaine tuntuu jo takaraivossa etenkin, jos tilalla on ollut taloushaasteita jo ennestään. Tässä tilanteessa nyt kuitenkin eletään, joten turhia korulauseita ei kaivata.

– Pehmoisten puhuminen tai tyhjiä lupausten antaminen olisi vastuutonta eikä sovi tähän tilanteeseen. Hankalan ajan läpi pitää kulkea määrätietoisesti, oikeita asioita tekemällä. Aina nekään eivät täysin riitä, ja edessä voi olla taloudellisesti kapeampi ajanjakso, sanoo Atria Suomen toimitusjohtaja, **Mika Ala-Fossi**.

OIKEILLA ASIOILLA ETEENPÄIN

Mitä ne oikeat asiat sitten ovat? Ala-Fossi myöntää, että haastekerroin on kova.

– On varmasti niin, että tarvitaan moniakin tekoja tämän ajan yli kulkemiseen. Osa niistä on nopeammin toteutettavissa kuin toiset. Lähtökohtaisesti selvänä tavoitteena on pyrkiä saamaan markkinoilta lisää euroja, joilla kustannusnousuja kyettäisiin kompensoimaan.

Haastetta tulee kuitenkin siitä, että nopeat muutokset kustannuksissa ja markkinoissa realisoituvat tilatasolle heti, mutta niiden johdosta tehtävien korjaavien liikkeiden ja kehityksen ajaminen läpi markkinaan ottaa aikansa. Se tarkoittaa, että vaikka tullaan taloudellisesti kapeampaan aikaan, ei kehittämisen henki saisi loppua.

– Koko organisaation pitää pystyä parhaaseensa joka päivä. Atrialaisissa ketjussa tulisi olla kova jano jatkuvaan kehitykseen ja parantamiseen: se, mitä tehdään tänään, tehdään hieman paremmin. Huomenna tehdään taas pikkuisen paremmin kuin tänään. Se on oman arjen jatkuva parantamista, ei mitään tiikerinloikkia, Ala-Fossi jatkaa.

Toisaalta esimerkiksi kilpailukykyiset rehustusratkaisut oman rehuteollis-

Meillä on hieno yhtiö, joka ei ole rakentunut sattumalta

Tuottajilla on omistuksessaan hieno yhtiö. Eikä ole sattumaa, että Atriasta on kehittynyt se, millainen se nykyään on. Siinä tuottajien rooli on suuri. Osuuskuntien kautta tuottajat ovat vaikuttaneet siihen, millaisia päätöksiä on tehty. Esimerkiksi panostus alkutuotannon kehitystyöhön on ollut omistajien tahtotila ja tietoinen valinta.

KEHITYS ON NÄHTÄVÄ, MUTTA KATSE PIDETTÄVÄ HORISONTISSA

Osuuskuntien yksi tehtävä on kehittää toimialan kilpailukykyä. Osuuskunnat jatkavat aktiivisesti toimintaedellytysten ja vastuullisuusasioiden edistämistä, esimerkiksi rehuteollisuuden investointien ja uusiutuvan energian ratkaisujen muodossa. Näiden projektien tavoite on tukea atrialaista arvoketjua, vahvistaa alkutuotannon kilpailukykyä ja vastata vastuullisuuden vaatimuksiin.

HYÖTY KANNATTAA SELVITTÄÄ

Osuuskunnat ovat jakaneet vuosittain hyvää tuottoa osuuspääomalle. Pitkällä aikavälillä jäsenyys on ollut monelle tilalle erittäin kannattavaa. Osuuspääomaa voi maksaa eläinmyynneistä kertyvään liikevaihtoon perustuen ja korko on kaikille sama riippumatta tuotantosuunnasta tai tilakoosta. Jäsenyyden korko ja verohyöty voivat helposti kääntää pienen eron teuras- ja välityseläinten hinnassa Atrian hyväksi. Osuuskuntien nettisivuilla löytyy mallilaskelma jäsenyyden taloudellisista hyödyistä.

Risto Lahti
Toimitusjohtaja
Itikka Osuuskunta ja Lihakunta

suuden kautta ovat osa ratkaisua. Jos omassa rehuteollisuudessa kyetään kehittämään ruokintaratkaisuja, jotka ovat kustannustehokkaita, mutta tuotantovaikutuksiltaan nykyistä parempia, se ei tuota pelkkää säästöä, vaan lisää myös kannattavuutta. Pitkässä juoksussa kyse onkin siitä, että pyritään löytämään keinoja, joilla parantaa tilojen kannattavuutta. Tällaisia pidemmän aikajänteen toimenpiteitä ovat esimerkiksi geneetiikan, jalostuksen, kokonaisvaltaisen osaamisen ja koulutuksen kehittäminen ja toimeenpano.

KILPAILUA JA KANSAINVÄLISIÄ HEILAHTELUJA

Ala-Fossi on sitä mieltä, että myös alan raadollinen kilpailuasetelma suhteessa muihin on syytä tunnistaa – ja tunnustaa. Se jo itsessään edellyttää tehokkuuden, tuottavuuden ja kilpailukyvyn jatkuvaa kehittämistä suhteessa muihin. Kilpajuoksu toimijoiden välillä on kovaa, ja vahva pitää olla kaikilla osa-alueilla.

– Yhdessä meidän on kyettävä tekemään koko ketjusta mahdollisimman vahva tänään ja vielä vahvempi huomenna. Jokainen hoitaa oman ruutunsa, ja siitä kokonaisuudesta juontaa se, että Atrialla on yli 100-vuotinen historia ja edessäpäinkin näkyvät seuraavat 100 vuotta, Ala-Fossi uskoo.

Alan kilpailuasetelma on yhä enenevissä määrin kytköksissä myös kansainväliseen ruokamarkkinaan, ja Suomessa ollaan sen vaikutuspiirissä. Kaikki heilahtelut tuntuvat olevan nopeita, voimakkaita ja välillä jopa äärilaitaisia. Ne myös kohtelevat eri lihalajeja eri tavoin.

– Nopeat markkinaheilahtelut ovat haaste koko ruokaketjulle, sillä me Suomessa olemme perinteisesti eläneet ja toimineet vakaammassa toimintaympäristössä, Ala-Fossi sanoo.

Sikamarkkinassa on haasteita ASF:n vuoksi ja sen myötä markkina on epätasapainossa ja hinnat alhaalla. Naudan osalta maidon kulutus laskee ja se omalta osaltaan vaikuttaa eurooppalaiseen naudanlihantuotantoon. Positiivisiakin mahdollisuuksia saattaa olla näköpiirissä,

rissä, mutta aika näyttää. Siipikarjan tuotanto on kokonaan oma lukunsa. Varautuminen markkinoiden heilahteluihin on Ala-Fossin mukaan vaikeaa.

– Oikeastaan se on lähes mahdotonta, kun omassa toiminnassa on markkina-alueita, joilla hintatasot saattavat muuttua jopa 30–40 % muutamassa tunnissa. Siinä ei auta muu kuin pitää toiminta niin hyvällä tasolla vuodesta toiseen, että se antaa sietokykyä kestää hankalampikin ajanjakso. Hintatasot voivat yhtä hyvin myös vahvistua nopeasti.

”Koko organisaation pitää pystyä parhaaseensa joka päivä. Atrialaisessa ketjussa tulisi olla kova jano jatkuvaan kehitykseen ja parantamiseen.”

KOVAA TYÖTÄ PITKÄSSÄ PELISSÄ

Usein aika kulta muistot ja historiassa olleet vaikeat vaiheet alkavat unohtua. Atrian ja atrialaisten tilojen menestys on Ala-Fossin mukaan kautta historian ollut kovaa työtä erilaisine käänteineen ja vaiheineen. Yli satavuotiseen historiaan mahtuu mullistuksia, haasteita ja muutoksia.

– Eivät hyvät tulokset ole koskaan tippuneet taivaasta tai tuurilla tulleet, Ala-Fossi sanoo painokkaasti.

Valtaosalla tiloista kyse onkin ylisukupolisesta työstä ja pitkästä pelistä. Siellä tiedetään kokemuksesta, että hyvinä vuosina, joita toivottavasti myös välillä tulee, olisi varauduttava näihin kapeampiin aikoihin, jos se vain suinkin on mahdollista.

– Tilatasolla, kuten liiketoiminnassa yleensäkin, olisi hyvä panostaa täysi tarmo toiminnan olennaiseen ytimeen, sen mahdollisimman hyvään hallintaan

ja siihen vaikuttavien eri tekijöiden ymmärtämiseen ja kehittämiseen, Ala-Fossi pohtii.

Atrialla on liiketoiminnassaan monia tukijalkoja. Perinteisten punaisen lihan ja siipikarjan tuoteryhmien lisäksi yrityksellä on mittavat valmisruoan, leivänpäällisten ja ruoanlaiton tuoteryhmät. Tuoteryhmät tukevat toisiaan ja antavat kokonaisuudelle selkänoraa myös aikoina, jotka ovat haastavia yksittäisen tuoteryhmän näkökulmasta.

– Harvoin on ollut ajanjaksoja, että kaikilla osa-alueilla kaikki olisi ollut yhtäaikaisesti ihanteellisessa tilanteessa. Noissa hetkissä muut tukijalat ovat antaneet tuen haasteiden keskellä elävälle, Ala-Fossi sanoo.

Toinen erittäin olennainen tuki myös tähän hetkeen ovat Atrian vakailla jaloilla seisovat omistajaosauuskunnat, joiden taloudellinen tilanne on vahva. Osuuskunnan jäsenyys antaa liikkumatilaa, tukea ja mahdollisuuksia kaikille ketjussa toimiville myös pitkällä aikavälillä (lisätietoa osuuskuntajäsenyyden konkreettisista hyödyistä tämän lehden sivuilta 26–27).

TUOTTAJAT ANSAITSEVAT ARVOSTUKSEN

On selvää, että ruoalle on tarve tulevaisuudessakin ja sen tuottaminen on arvokas asia. Ilmaston lämpenemisen myötä on riski, että ruoan tuottamisen olosuhde jossain päin maailmaa heikkenee merkittävästi. Suomi kuuluu alueeseen, jonka olosuhteet säilyvät samoina tai paranevat jopa hieman kasvukausien pidentyesä. Näillä alueilla on jopa suoranainen velvollisuus hyödyntää peltopinta-aloja ja muita tuotannon tekijöitä entistä tehokkaammin, sillä ravinnon tarve kasvaa jatkuvasti.

–Tulevaisuudessa toivoisi, että kuluttajat täällä Suomessa arvostaisivat kotimaista ruoantuotantoa ja sen tekijät saisivat ansaitsemansa arvostuksen koko suomalaisen kuluttajajoukon puolelta, Ala-Fossi kiteyttää tärkeimmät toivonsa.

Historia osoittaa osaltamme monia käänteitä ja vaiheita. Vaikeista ja haastavista ajoista on kuljettu läpi aiemminkin – ja niin kuljemme tästäkin. ■

A-Rehun Varkauden tehtaalla investoidaan tuotantoprosessiin

A-Rehu Oy teki alkusyksystä päätöksen investoida Varkauden tehtaan tuotantoprosessiin yli 300 000 euroa laadun parantamiseksi.

”Nykyaikaiset ruokintamenetelmät asettavat rehujen tekniselle laadulle korkeat vaatimukset. Tällä investoinnilla haluamme osaltamme kehittää prosessia entistäkin paremmaksi, jotta pystymme täyttämään asiakkaiden odotukset myös tulevaisuudessa, kertoo A-Rehun rehuliiketoiminnan johtaja **Ilkka Ala-Fossi**.

Viime vuosina Varkaudessa on investoitu muun muassa kauran kuorintalinjan rakentamiseen ja juomarehujen valmistuslinjaan. Myös annostelun tehokkuutta on parannettu ja lastaussiilojen kapasiteettia lisätty.

Varkauden tuotantomäärät ovat kasvaneet noin 20 % viimeisten vuosien aikana. Volyymin kasvun myötä myös viljan tarve on kasvanut. Kauran kuorintalinja on mahdollistanut erityisesti kauran käytön merkittävän lisäämisen.

– Me haluamme panostaa yhteistyöhön lähialueen viljelijöiden kanssa. A-Rehun osalta Varkaudessa näkymät ovat valoisat tehtaan hyvän sijainnin ja nautakarjatalouden vahvan roolin vuoksi tehtaan toiminta-alueella. Kasvu tuo mahdollisuuksia myös alueen viljailijoille, kertoo A-Rehun toimitusjohtaja **Reijo Flink**. ■

A-REHU VARKAUS

TUOTTEET:

- Täysrehut, tiivisteet, kivennäiset, rehujakeet, Startti & Talous -juomarehut, A-Bioenergiapelletti ja A-Kaurankuorirehu

TEHDAS:

- Rehuvalmistus alkoi 2007, rehutoimitukset irtona tai suursäkeissä.
- 2016 Juomarehujen valmistus.
- 2019 Kaurankuorinta & kaurankuoripelletin rakeistuslinjat (A-Bioenergiapellettiä poltetaan tehdasalueen voimalaitoksella. Silä tuotetaan tuotannon tarvitsema prosessihöyry, tehdasalueen lämmitysenergia ja osittain ruokitaan kaupungin kaukolämpöverkkoa).
- 2019 Tasovarastojen katolle loppuvuodesta investoitu aurinkovoimalaitos tuottaa noin 10 % tehtaan tarvitsemasta vuotuisesta sähkönkäytöstä.
- Tuotanto on käynnissä 24/7.

Ensimmäisenä maailmassa Atria kertoo possu- tuotteidensa hiilijalanjäljen pakkauksissaan

Atria on vastuullisuuden edelläkävijä alallaan ja kertoo nyt myös possu-
tuotteidensa hiilijalanjäljen kuluttajapakkauksissaan. Atria toi aiemmin tänä vuonna hiilijalanjälkimerkinnän kaikkiin kanatuotteisiin. Merkintä pakkauksessa kertoo tuotteen koko tuotantoketjun ilmastovaikutuksen hiilidioksidiekvivalenteiksi muutettuna. Hiilijalanjälki on laskettu ja ilmoitetaan tuotenimikekohtaisesti (kg CO₂e/tuote).

Hiilijalanjälkimerkityt possu-
tuotteet ovat nyt kaupoissa
ympäri Suomen. Ensimmäi-
sessä vaiheessa merkinnät
on tuotu kolmeen tuotteeseen:

- Atria Mestarin
Possupihvi Naturell 600 g
- Atria Viljaporsaan
Ohut Fileepihvi Naturell 240 g
- Atria Viljaporsaan
Ohut Fileepihvi Tryffeli 260 g.

Laskenta kattaa noin puolet Atrian tilajäljitetystä sianlihasta ja edustaa näin keskimääräistä Atrian possu-
tuotteiden hiilijalanjälkeä. Atrian sianlihan hiilijalanjälki on 3,21 CO₂e per teuraskilo (2,55 CO₂e per elopainokilo). Pakkauksiin merkityissä hiilijalanjäljissä on huomioitu sian lisäksi myös tuotteiden pakkausmateriaalit, mahdolliset muut raaka-aineet sekä tuotteen prosessoinnista tuotteelle allokoituvat päästöt.

– Possutuotteiden hiilijalanjäljen laskeminen ja merkitseminen kuluttajapakkauksiin on ainutlaatuista alallamme – Atria tekee sen ensimmäisenä maailmassa. Suomalaiset kuluttajat tiedostavat yhä paremmin ruuan ilmastovaikutukset, ja hiilijalanjäljen merkitseminen on yksi tapa palvella paremmin kuluttajia. Toimme aiemmin tänä vuonna merkin-
nät kanapakkauksiin ja nyt myös sian-

lihapakkauksiin, kertoo Atria-konsernin vastuullisuusjohtaja **Merja Leino**.

– Hiilijalanjälkimerkintä kertoo kuluttajalle hiilijalanjäljen lisäksi atrialaisen ketjun avoimuudesta ja tilojen kehittämistyöstä. Kun meillä on ymmärrys ketjun eri osien päästöjen lähteistä, koko tuotantoketjimme työ hiilineutraalisuustavoittemme eteen tulee näkyväksi, Merja Leino jatkaa.

Yksi laskennassa mukana olleista tiloista on Honkalan tila Seinäjoelta. Honkalan tila on ollut mukana myös tutkimushankkeessa, jossa soijan käytöstä sikojen ruokinnassa luovuttiin kokonaan ja se korvattiin kotimaisella valkuaisrehulla. Honkalan tilan pioneerityön myötä soijattomuus on ollut mahdollista laajentaa myös muille Atrian sikatiloille. Kasvatusvaiheen soijaton ruokinta on mahdollistanut jo yli 30 prosentin laskun possun hiilijalanjäljessä.

– Laskenta kertoi meille konkreettisesti, mistä tilamme hiilijalanjälki muodostuu. Nyt tiedämme, mitä meidän tilallamme pitää tehdä, että tuotantomme hiilijalanjälkeä voidaan pienentää entisestään. Tärkein asia on pitää huolta hyvästä tuottavuudesta ja eläinten hyvinvoinnista sekä kotimaisiin raaka-aineisiin perustuvasta soijattomasta rehustuksesta, mikä on yksi merkittävämpiä hiilijalanjälkeä pienentäviä tekijöitä, kertoo **Pentti Honkala**. ■

HIILIJALANJÄLJEN LASKENTA

Laskenta on toteutettu yhteistyössä Envitecpolis Oy:n ja yhteensä 32 atrialaisen sikatilan kanssa.

Envitecpolis hyödyntää alkutuotannon hiilijalanjäljen laskennassa kansainvälistä Cool Farm Tool -työkalua. Cool Farm Tool on erikoistunut alkutuotannon hiilipäästöjen laskentaan ja sen avulla saadaan laskettua yksilöllinen, tilan omiin tietoihin ja toimintoihin perustuva hiilijalanjälki. Tuotteen valmistukseen liittyvät hiilipäästöt, kuten energiankäyttö, pakkausmateriaalit, pesuaineet jne. on allokoitu tuotekohtaisesti.

Laskennan pohjana ovat PEF:n (Product Environmental Footprint) ja IPCC:n (Intergovernmental Panel on Climate Change) laskentamenetelmät sekä alan uusin tutkimustieto.

Lisätietoja hiilijalanjäljen laskennasta verkkosivuiltamme: atria.fi/konserni/vastuullisuus/maapallo/tuotteidenhiilijalanjalki

Viljan kysyntä hyvällä tasolla

Kulunut satokausi jää muistoihin poikkeuksellisenä. Viljojen hinta-aiheisilta otsikoilta ei ole tänä vuonna voinut välttää. Mitä viljamarkkinassa tapahtuikaan?

Kuluneella satokaudella erityisesti ohra kärsi pitkään jatkuneesta kuivuudesta, ja sato jäikin pienimmäksi sitten vuoden 1987. Tilanne ohran suhteen on tiukka, mikä aiheuttaa huolta viljaa käyttävillä kotieläintiloilla. Kysymykset siitä, miten vilja riittää ja liikkuu läpi vuoden tasaisesti, ovat varsin oleellisia. Perinteisesti loppuvuosi näyttäytynyt viljamarkkinoilla hiljaisemman tarjonnan aikana. Tämä toistuu vuosittain tukimaksatusten ajoituksessa loppuvuodelle, mutta tänä vuonna heikko sato on vielä korostanut tarjonnan niukkuutta.

Hinnat ovat kuluneen syksyn aikana nousseet voimakkaasti myös maailmalla, vaikkakaan sadot eivät olleet siellä kovin heikkoja. Maailmalla korjattiin kohtuullisen normaaleja satoja: Vehnää

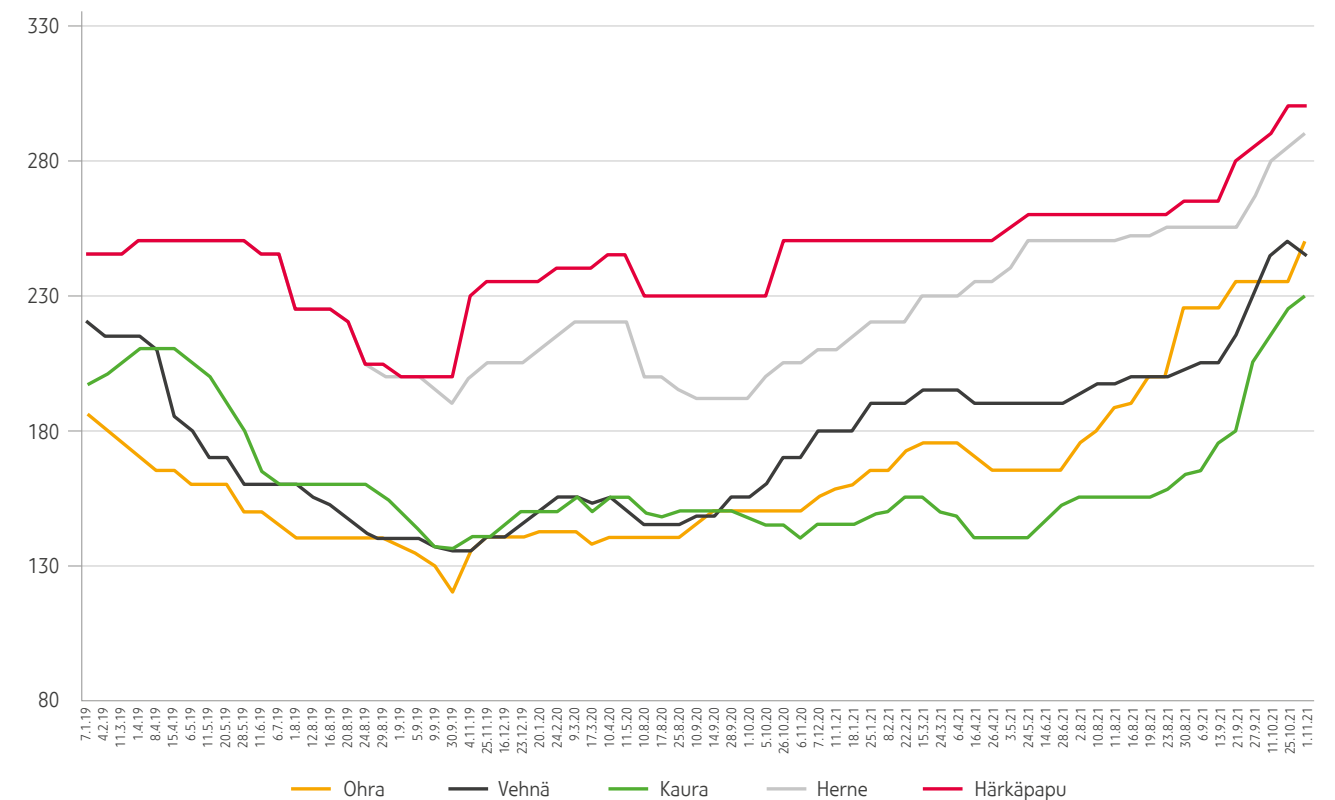
tuli normaalia niukemmin lähinnä kuivuuden vaivaamassa Pohjois-Amerikassa, mutta maissia korjattiin suhteellisen normaali sato. Maailman viljataseissa tuotanto ja kulutus ovat suunnilleen tasapainossa.

Lannoitteiden ja energian nousukiitoon lähteneet hinnat vaikuttavat osaltaan myös viljamarkkinaan. Erityisesti kaasun pompanneella hinnalla oli vaikutuksensa lannoitteiden hintojen kallistumiseen. Tuotantoposten hinnankorotusten myötä viljelijät ovatkin pohtineet vaihtoehtoja ensi kevään viljelypäätöksiin. Viljan korkea hintataso on saanut isot viljan ostajamaat Pohjois-Afrikan, Lähi-idän ja Aasian alueilta perumaan isoja tarjouskilpailujaan. Uusi satokausi on Etelä-Amerikassa alkamaisillaan ja

sato-odotukset ovat siellä kohtuullisen korkealla.

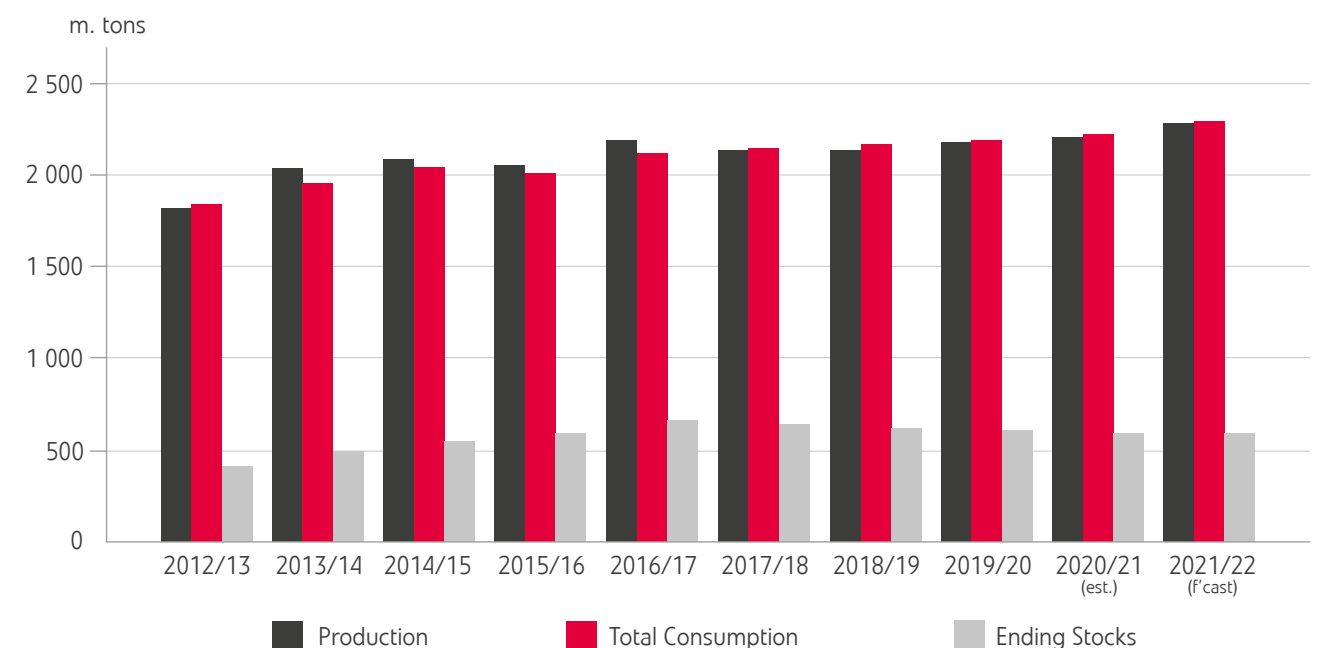
Nykyinen hintataso jatkuu mitä luultavimmin ensi vuoden puolelle. Viljan kysyntä on markkinatilanteessa pysynyt kohtuullisen vahvana, ja viljaa on saatu ostettua tilanteeseen nähden hyvin. Erityisesti talvea kohden on toivottavaa, että tarjonta pysyy tasaisena, jotta pystyttäisiin välttämään kevään toimitusruuhkat. Viljan tarjonnan ollessa tasaisempaa kuljetukset hoituvat sujuvasti, ja voidaan välttää ylimääräiset pysähdykset välivarastoissa. Välivarastointi aiheuttaa ketjuun turhia kustannuksia, jotka ovat pois sekä ostajan että myyjän katteista. Toivomme, että kotimaista raaka-ainetta on tarjolla riittävästi koko satokauden ajan. ■

SUOMEN HINTATASO

Lähde: Viljojen porttihinnat A-Rehu Koskenkorva kahden vuoden ajalta

MAAILMAN VILJATASEET

Lähde: IGC (International Grains Council) grafiikka maailman viljojen kokonaistaseesta

Broilerituotteiden hiilijalanjälki selvitettiin yhteistyössä tilojen kanssa

Keväällä 2021 toteutettiin Atrian broileritiloilla tilakohtaiset kasvihuonekaasutarkastelut. Koska tavoitteena oli hiilijalanjälkimerkintä Atrian broilerituotteiden tuotepakkauksiin, tarkastelu tehtiin koko tuotantoketjussa. Mukana oli nuorikkokasvattamoita, munittamoja, hautomo sekä broilerikasvattamoita.

P
 akkausmerkintöjen edellytyksenä on, että tarkastelu kattaa broilerikasvattamojen osalta yli puolet tuotannon volyyministä. Lisäksi tarkastelu tulee toteuttaa tuotantoketjun osalta aina emojen kasvatuksesta saakka. Koska emokasvatus ja munitus ovat toiminnaltaan hyvin yhdenmukaisia, niiden kohdalla tarkastelumäärän oli mahdollista olla pienempi. Tarkastelu toteutettiin 40 atrialaiselle tilalle. Keskimääräisen broilerintuotannon hiilijalanjäljen lisäksi tuloksena saatiin jokaiselle mukana olleelle tilalle yksilöllinen, tilakohtainen tuotannon hiilijalanjälki. Tarkastelut toteutti Envitecpolis Oy, joka tarjoaa laskenta- ja asiantuntijapalveluita ruokaketjun vastuullisuustyön tueksi.

KATTAVAT LÄHTÖTIEDOT

Lähtötiedot kerättiin ruokinnan, eläinmäärien, teurastietojen ja eläinkuljetusten osalta suoraan Atrialta. Tiloilta kysyttiin tiedot kuivikkeiden, sähkön, polttoaineen sekä lämmityksen osalta. Jos tilalla viljeltiin viljaa omien eläinten rehuksi, kysyttiin tiedot myös viljelyn osalta eli lannoitteet, kasvinsuojeluaineet, satotasot sekä maaperätiedot. Lähtötietojen toimittaminen oli tiloille vaivatonta, sillä se toteutettiin sähköisen kyselyn avulla.

SUURIMMAT PÄÄSTÖT REHUISTA JA LANNASTA

Koko tuotantoketjun hiilijalanjäljen teurasmäärällä painotettu keskiarvo oli 2,56 CO₂e kg/teuraskg. Tulos tarkoittaa, että kun tuotetaan yksi teuraskilo broilerin lihaa, siitä syntyy 2,56 kiloa kasvihuonekaasuja. Kasvihuonekaasuina huomioidaan hiilidioksidin lisäksi metaani ja typpioksiduuli, joiden kasvihuonekaasuvaikutus muutetaan vastaamaan hiilidioksidin vaikutusta. Tämän vuoksi tuloksen yksikkö on CO₂e eli hiilidioksidiekvivalentti.

”Jokainen tilalle tuleva tipu tuo päästöjä jo tilalle tullessaan.”

Tulos on varsin yhdenmukainen kesäällä julkaistun Luken tutkimuksen kanssa, jossa selvitettiin suomalaisen broilerin ja sianlihantuotannon keskimääräistä ympäristövaikutusta. Merkittävimmät päästöjen aiheuttajat broilerituotannossa olivat rehut sekä lanta. Ne kattoivat yhteensä lähes 90 prosenttia syntyneistä päästöistä. Vaikutusmahdollisuudet näihin ovat tilalla rajalliset, mutta on hyvä hahmottaa, että päästöjä syntyy kaikista kasvatetuista linnuista. Koska tarkastelussa huomioidaan

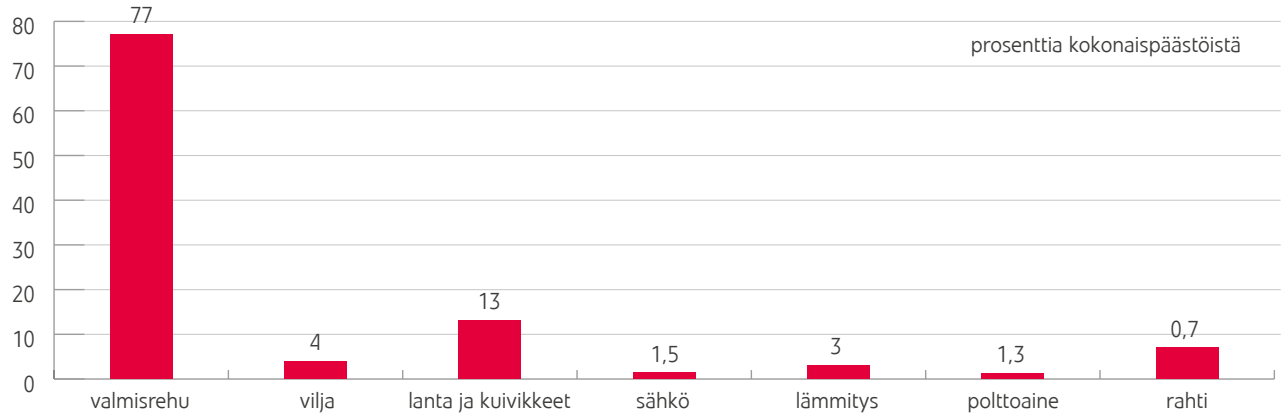
myös emojen päästöt, jokainen tilalle tuleva tipu tuo päästöjä jo tilalle tullessaan. Teuraskilojen hiilijalanjälki saadaan jakamalla syntyneet päästöt hyväksytyillä teuraskiloilla, joten tulokseen vaikuttavat keskeisesti kuolleisuus, rehuhyötysuhde ja hyväksytyt teuraskilot. Hiilijalanjäljen pienentämiseksi tilalla kannattaakin tavoitella niiden parantamista.

Broilerin tuotannossa toiminnalliset erot tilojen välillä ovat melko pieniä. Tuloksissa eroja tilojen välillä kuitenkin syntyi. Eroavaisuuksia aiheuttivat muun muassa käytössä oleva lämmitysratkaisu ja sähkösopimus. Jos lämmityksessä käytettiin öljyä tai turvetta, päästöjen määrä kasvoi selvästi. Hakkeen ja puun käytöllä näin ei tapahtunut. Osalla tiloista oli käytössä omat aurinkopaneelit, joilla sähkön päästöjä saatiin hieman leikattua. Suurempi vaikutus oli kuitenkin sähkösopimuksella, sillä osalla tiloista oli sopimus CO₂-vapaasta sähköstä.

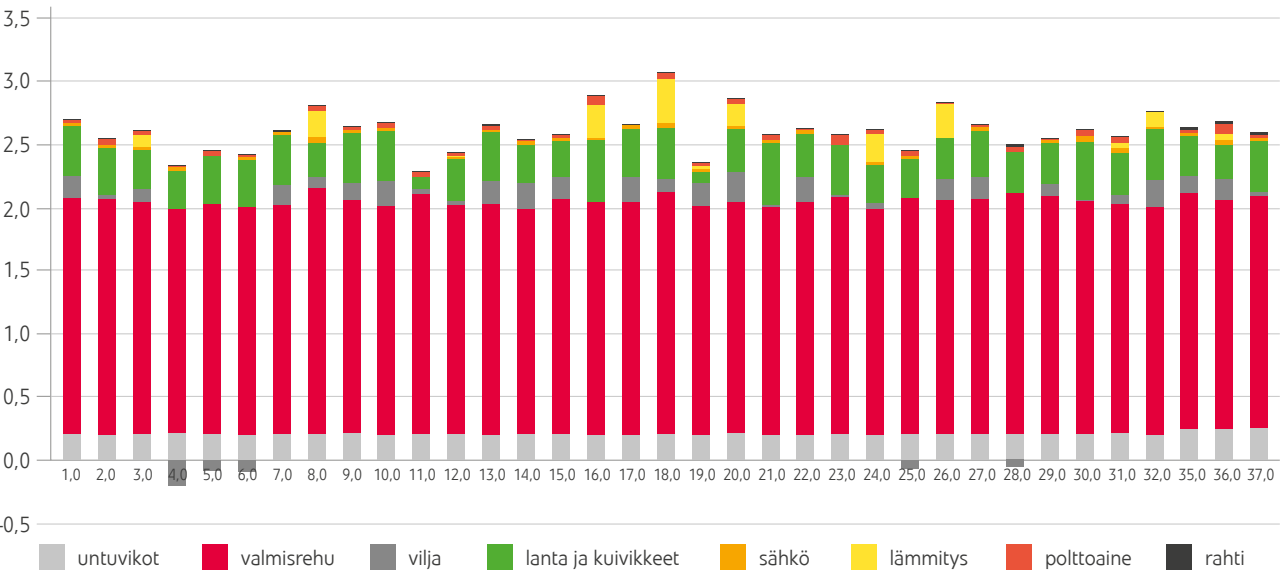
HIILIJALANJÄLKI KÄTTELEE TALOUDEN KANSSA

Tilojen välillä on siis eroa sekä tuloksissa että siinä, mistä päästöt syntyvät. Matalin tilakohtainen tulos oli hieman yli kaksi ja korkein yli kolme. Niinpä voidaan todeta, että tilat voivat vaikuttaa omien päästöjensä määrään. Kyse on ennen kaikkea panos-tuotostasapainosta. Tuotantoon pistetään panoksia, jotka aiheuttavat

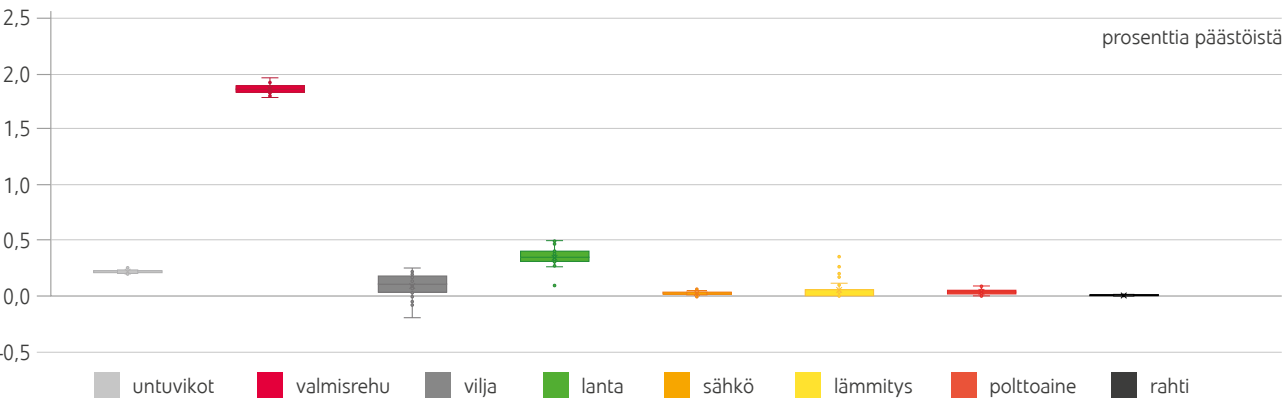
PÄÄSTÖJEN JAKAUTUMINEN – KOKO TUOTANTOKETJU

TILAKOHTAISET PÄÄSTÖT TEURASKILOA KOHTI, CO₂e KG / TEURASKG

PÄÄSTÖJEN JAKAUTUMINEN JA TILOJEN VÄLINEN HAJONTA

Lähteet: Envitecpolis Oy

päästöjä: tipuja, rehuja, kuivikkeita, sähköä, polttoaineita. Lopputuloksena syntyy teuraskiloja, joilla tuotantoketjussa syntyneet päästöt jaetaan. Mitä paremmin käytetyillä panoksilla saadaan tuotettua hyväksyttyjä teuraskiloja, sitä

pienempi on tuotetun lihan hiilijalanjälki. Koska käytetyt panokset tarkoittavat myös kustannuksia, ja tilalle tuottoja tuovat teuraskilot, kätelee hiilijalanjäljen pienentäminen myös tilan talouden kanssa. ■

”Tulokseen vaikuttavat keskeisesti kuolleisuus, rehuhyötysuhde ja hyväksytyt teuraskilot.”

In memoriam

Raimo Tapio Murtoniemi oli syntynyt 7.3.1960, ja menehtyi 10.9.2021.

Asiakkuuspäällikkö Raimo Tapio Murtoniemi oli lämmin ihminen, joka teki tinkimättömästi töitä Atrian ja atrialaisten lihatilojen parhaaksi.

Raimo teki Atrialla reilun 41 vuoden aikana mit-tavan päivätyön atrialaisia tuottajia ja Atriaa pal-vellen. Raimon työ ehti muuttua pitkän työuran varrella valtavasti, vaikka perussävel säilyi sama-na. Raimo teki aina työtä sen eteen, että tuottajat menestyisivät ja saisivat työstään toimeentulon. Vuosien kuluessa Raimon työn painopiste siirtyi eläinkaupan väännöistä tuottajien auttamiseen heidän tuotantonsa kehittämisessä. Muutos edellytti jatkuvasti uusien taitojen opettelemis-ta. Raimo totesikin usein, että vain muutos on pysyvää. Viimeisinä vuosina Raimolle mieluinen työtehtävä oli eläinten ruokinnan suunnittelu.

Työasioiden lisäksi Raimo jutteli monista muistakin asioista, kuten aina sydäntä lähellä olevasta pesäpallosta ja ruoanlaitosta. Viime vuosina hän kertoi ylpeänä lastenlastensa tapaa-misista. Vapaa-ajalla Raimo toimi kuuluttajana pesäpallopeleissä ja ralleissa. Laajalle yleisölle Raimo tuli tutuksi äänenä Järviradion taajuuk-silla. Myös erilaisissa luottamustehtävissä mm. pankissa ja Atrian edustajana lihanautakerhoissa Raimo oli mukana aktiivisena toimijana.

Tasavallan presidentti myönsi 6.12.2020 Raimolle Suomen Leijonan ansioristin. Kunnia-merkki on tunnustus merkittävästä työstä ansi-oituneelle Suomen kansalaiselle. Valitettavasti tämä kunniamerkki ei koskaan ehtinyt Raimon puvun rintaan tästä erikoisesta korona-ajasta johtuen.

Pitkäaikaista ja pidettyä työkaveria lämmöllä muistaen
Tomi Karsikas, Matti Myllylä, Susanna Vehkaoja

Raimon pitkäjänteisen työn tulokset näkyvät monella tavalla asiakastilojen kehittymisenä. Rai-mo oli merkittävällä panoksella mukana tilatason työssä, kun erikoistuneiden vasikkakasvattamojen tuotantoa ja luomunaudanlihantuotantoa aloitettiin Atrialla. Luomutilojen eteen tehty työ on näkynyt valtakunnan luomutilastoissa luomunaudan kes-kittymisenä Raimon toiminta-alueelle. Raimo näki monen asiakastilan isot ja pienemmät investoinnit ja tuotantotuloksien vahvan kehittymisen. Emoleh-mätuotanto on lisääntynyt ja monella emolehmäti-lalla on siitossonni, joka on ostettu Atrian sonni-huutokaupasta. Kaikissa fyysisesti järjestetyissä 22 huutokaupassa meklarina toimi Raimo ja näissä huutokauppapäivissä on myyty 609 siitossonnia. Raimon tekemä monipuolinen työ näkyy maakun-nissa pitkään ja joka päivä myös meidän kuluttajien ruokalautasilla.

Opimme tuntemaan Raimon lämpimänä ihmise-nä ja tunnollisena puurtajana, joka teki tinkimättö-mästi töitä Atrian ja atrialaisten lihatilojen parhaak-si. Työyhteisössä hän oli rakentava työkaveri, joka edisti ennakkoluulottomasti uusien työtapojen käyttöönottoa ja tuki työkavereita työssään. Raimo ei mollannut ketään, vaan suhtautui kaikkiin tah-dikkaasti.

Vakava sairastuminen viime talvena tuli isona yllätyksenä, ja poismeno syyskuuisena perjantai-aa-muna tuli vastaan niin äkkiä. Suunnitelmia ja elämänhalua olisi ollut, mutta sairaus vei voiton.

PIG HILLIN TILALLA

1.-5.11.

TUOTTAJAN VUOSI

Viikko tilalla -juttusarjassa seurataan neljän tilan arkea eri vuodenaikoina. Jokainen tila esittä-ytyy vuorollaan Atria Tuottajat -lehdessä ja loput kolme kertovat viikkonsa kuulumiset nettisivuilla.

Lue, miten viikko eteni muilla tiloilla:
atriatuottajat.fi/viikkotilalla

“Lyhyt ja pullukka voi olla painavampi kuin pitkä ja kapoisa”

Uusi porsiva emakkoryhmä ja antibioottivapaasti kasvatettavat porsaas tarjosivat viikkoon niin jännitystä kuin kiireellisiä hetkiä. ELY-keskus teki ensimmäisen tarkastuskäyntinsä ja kollegojakin pääsi tapaamaan pitkästä ajasta.

MAANANTAI

Tänään meidät oli kutsuttu porsastuottajien tapaamiseen, jossa vaihdettiin kuulumisia, keskusteltiin kahden viimeisen vuoden koronavaikutuksista ja tietysti kerrottiin tämänhetkisistä markkinanäkymistä. Nyt, koronatilanteen rauhoittua tapaamisetkin taas onnistuvat. Oli hauska tavata ketjun toiset yrittäjät ja kuulla heidän mielipiteitään tämänhetkisestä markkinatilanteesta. Vaikka edellisestä tapaamisesta oli kulunut pitkä tovi, nauru oli herkässä ja meillä oli mukavaa yhdessä. On tärkeää olla yhteydessä muihin kollegoihin, keskustella sekä ongelmista että onnistumisista ja jakaa tuotantoon liittyviä ideoita.

TIISTAI

Aloitukset klo 6.00. Tänään oli aika alkaa valita porsaita myyntiin. Porsaiden valinta on aina yhtä jännittävää. On hauska nähdä, onko osunut oikeaan – joskus lyhyt ja pullukka voi olla painavampi kuin pitkä ja kapoisa. Välitysaution mukava kuljettaja ottaa aina porsaas vastaan hyväntuulisesti. Pig Hillin porsaas siirretään oman verkoston sisällä, joten porsaita ei tarvitse ajaa kauas, koska lihasikala on samalla seudulla. Osakkaiden mielestä olemme onnistuneet hyvin tasalaatuisten porsaiden kasvattamisessa, ja tuotantoraportit lihasikalasta ovat olleet oikein hyviä.

KESKIVIIKKO

Aloitukset klo 5.30. Tänään porsaas lähtevät auton kyytiin ja ensimmäiset uuden emakkoryhmän emakot alkavat porsia. Päivä on yhtä karsinoiden välissä juoksemista ja kiirehtimistä – porsaita on siirrettävä pesään ja pesästä pois ja sitten taas takaisin pesään, jotta kaikki saavat osansa kallisarvoisesta ternimaidosta, jota emakolla on rajallinen määrä. Emakko tuottaa parhaan maidon omille porsailleen, joten on tärkeää, että porsaas pääsevät maidosta nauttimaan. Muutaman päivän ikäisinä porsaas alkavat löytää itse perille. Meillä riittää juoksemista, ennen kuin porsaas oppivat, että emakon nousesta niiden on mentävä syrjään ja piilouduttava pesään.

TORSTAI

Tänään ohjelmassa on rehuhuoneen läpikäynti. Tarkastamme viikoittain, että sekoittajat ovat puhtaita ja ettei missään ole vuotoja. Culina flex pestään ja siilojen rehumäärät sekä lisätilaustarpeet käydään läpi. Olemme valinneet A-Rehun rehutoimittajaksi, koska yhteistyö on sujunut hyvin.

Saamme heiltä kaiken samasta paikasta, ja A-Rehun myyjiltä tilaaminen on vaivatonta. Nyt talveksi suunnittelemme kauran lisäämistä rehusekoituksiimme, mutta meidän on seurattava tarkkaan, ettei viljan DON-pitoisuus ole liian korkea. Testaamme kaiken viljan, jonka ostamme eläinkannalle. Kaura antaa rehulle karkean rakenteen, mikä on hyvä emakon vatsalle ja suolistolle. Sekoitus, jossa on puolet ohraa ja puolet kauraa, takaa emakkojen vatsan ja suoliston toiminnan.

PERJANTAI

Perjantain kunniaksi meillä kävi ELY-keskuksen tarkastajat. He halusivat tarkastaa rehunkäsittelyämme, joten otimme näytteitä ulkosiiloista ja lähitimme ne Eviraan. Tarkastajat olivat mukavia ja kiinnostuneita tuotannostamme. Ensimmäinen tarkastus on aina yhtä jännittävä. Toiminnan hiukan laajennuttua tarkastukset voivat kohdistua oikeastaan mihin tahansa. Sitä silmällä pitäen meidän on valmistauduttava niin hyvin kuin pystymme ja huolehdittava siitä, että kaikki asiakirjat löytyvät oikeista kansioista. Tarkastuksen jälkeen jatkoimme päivän askareita. Aloitimme käynnistämällä huoltovaunun. Vaunu helpottaa työskentelyä, esimerkiksi porsaiden korvamerkintöjen tekemistä. Pig Hill on mukana Atrian antibioottivapaan kasvatuksen tuotannossa, ja porsaiden tietojen ylläpito sekä jäljitettävyyks ovat tärkeitä. Kun olimme saaneet merkinät tehtyä, vaunu pestiin ja valmisteltiin seuraavaa käyttöä varten, mikä on tärkeää vaunun käyttöiän kannalta. Pääasiassa täytyy tarkastaa, etteivät pienet osat jumita, puhdistaa liikkuvat osat ja pestä vaunu yltä päältä, jos se on likaantunut. Putsaamista siis riittää, ennen kuin vaunu on siisti ja hieno! ■

ASIAANTUNTIJAN SILMIN

Rehustussuunnittelu tukee eläinten terveyttä ja tuotantotuloksia

Pig Hill päätti panostaa eläinten hyvinvointiin tuotannon alusta asti. Laadimme suunnitelman, jonka keskiössä olivat pro- ja prebiootit EP 100 (fermentoitu rapsi) ja EP 199 (fermentoitu levä ja rapsi). Tavoitteena oli saada terve eläinkanta, jolla on mahdollisimman vähäinen lääkitystarve, mutta myös mahdollistaa eläinkannalle terve bakteerifloora, joka vahvistaa eläimiä. Olemme käyttäneet näitä tuotteita emakoiden ja porsaiden ruokintaan aika tarkalleen vuoden ajan, ja kaikki on sujunut oikein hyvin. Lääkkeiden käyttö on vähäistä, eläimet ovat terveitä ja eläinkanta yksinkertaisesti voi hyvin. Muita EP 100:n ja EP 199:n myönteisiä vaikutuksia on rehunkäyttö, jota mittaamme parhaillaan.

YHTEISTYÖLLÄ LÄHISEUDUN VIILIJÖIDEN KANSSA

Osatavoitteena oli alusta asti, että kaura on ensisijaisesti emakoille, jotta ne saavat riittävästi kuituja rehusta. Isompien erien saaminen oli viime vuonna vaikeaa, joten kaura otettiin käyttöön emakoille tänä syksynä. Pig Hill tarttui nopeasti toimeen, otti yhteyttä lähiseudun viljanviljelijöihin ja tiedusteli heidän halukkuuttaan viljellä Niklas-kauraa (proteiinipitoinen ja hehtolitrapainon omaava laji), jota Pig Hill voisi sitten tänä syksynä ostaa. Viljanviljelijöistä ehdotus oli hyvä, ja pystyimme jättämään täydentävän kuitukomponentin pois rehuseoksista tänä syksynä, koska emakot saavat kaurasta kaiken tarvitsemansa kuidun.

VIEROITUSPAINOT HYVÄLLÄ TASOLLA

Pig Hillin tilalla on alusta asti annettu tilaa kaikenlaisille uusille ehdotuksille ja erilaisia ideoita pallootellaan sikalan käytävillä. Esimerkiksi porsaiden rehua on tuotannon aloittamisen jälkeen muutettu paljon, koska vieroituspainot ovat olleet erittäin hyvällä tasolla. Tavanomainen vieroituspaino on ollut 8,0–8,5 kg. Se on mahdollistanut porsaiden rehun koostumuksen muokkaamisen myönteiseen suuntaan ensimmäisinä viikkoina kasvatusosastoilla, sillä porsaiden vatsat ovat olleet hyvin kehittyneitä vieroituksen ajankohtana. Porsaiden osalta päiväkasvat ovat nousseet nyt noin 520 grammaa. Pig Hillin porsaas vastaanottava teurastila on saavuttanut hyviä tuotantotuloksia, ja siellä on oltu tyytyväisiä porsaiden laatuun.

On ollut erittäin mielenkiintoista olla mukana aloittamassa eläinkannan muodostusta aivan ensimmäisistä nuorista ensikoista tähän päivään asti, kun myymme yli 300 porsasta viikossa. Työ ei toki pääty tähän, vaan seuraamme aktiivisesti, onko muutoksille tarvetta viikko- tai kuukausitasolla. Voimme joka tapauksessa todeta, että tuotannon käynnistys on sujunut oikein hyvin. Tästä on hyvä jatkaa eteenpäin ja suunnata katse tuleviin rehuhaasteisiin.

Daniel Klockars

Asiakkuuspäällikkö, sikarehut, Atria Sika

Painonhallinnan merkitys korostuu vaikeina aikoina

Sianlihan markkinatilanne on kiristynyt entisestään ja siasta on tällä hetkellä ylitarjontaa kaikkialla. Kun markkinassa on tarjontaa kysyntää enemmän, laatu ratkaisee. Sian laadun kannalta yksi keskeisin asia on teuraspaino, ja kun se on kohdillaan, tuottaja saa parhaan mahdollisen katteen ja Atrian tilityskyky paranee.

Oikean kokoinen sika kulkee teurastamon prosessissa sujuvasti. Fileet ja kinkut sopivat pakettiin ja tällöin sikatuotteilla on parempi mahdollisuus tehdä kaupansa. Pienet ja suuret siat menevät teurastamolla enemmän omia reittejään. Niiden leikkaamiseen tarvitaan selvästi enemmän käsityötä, ja arvo-osat eivät mahdu sellaisenaan pakettiin, vaan päätyvät todennäköisemmin heikompiarvoisiin lajitelmiin.

Kannattavuuden näkökulmasta kärkipainoväli ja erityisesti painovälin yläpää on tuottajan talouden kannalta järkevintä. Sian tuotantokustannus muuttuu syödyn rehumäärän mukaisesti. Myös rehuhyötysuhde heikkenee kun sian paino nousee. Katteen kannalta kärkipainovälissä olevan sian tilityshinta on merkittävästi parempi. Näin ollen kärkipainovälin ulkopuolella olevat pienet ja suuret siat ovat kaikille tappiollisia. Niin tilalliselle kuin Atriallekin.

MIKSI KÄRKIPAINOVÄLIIN MYYMINEN ON NIIN HANKALAA?

Osa tiloista onnistuu painonhallinnan osalta paremmin kuin toiset. Onnistumisen takana on yleensä sikojen punnitseminen. Punnitsevat tilat tekevät valinnan tiedon perusteella ja se näkyy tasaisuutena sikojen teuraspainoissa. Sikojen punnitsemiseen menee keskimäärin 15–30 sekuntia sikaa kohden, eli 200 sian punnitseminen vie noin 1,5 tuntia. Sikojen myynti on tilan johtamista ja teuraspainohajonta johtamisen onnistumisen mittari.

SEURANTA KEHITTYY JO TÄNÄ VUONNA
Sikojen teuraspainon hallintaa voi tällä hetkellä seurata kuukausittain ilmestyvästä ruhonlaadun seurantaraportista aina edellisen 12 viikon myynnin osalta. Vielä tämän vuoden puolella tullaan kuitenkin kehittämään osastokohtaista päiväkasvu-raporttia ja tuottajan työpöydälle tuodaan myös uusia, helpommin seurattavia tunnuslukuja. Reaaliaikaisten mittareiden avulla on mahdollista reagoida nopeammin jo seuraavan viikon teurasilmoitukseen, jos painot ovat ylä- tai alakantissa.

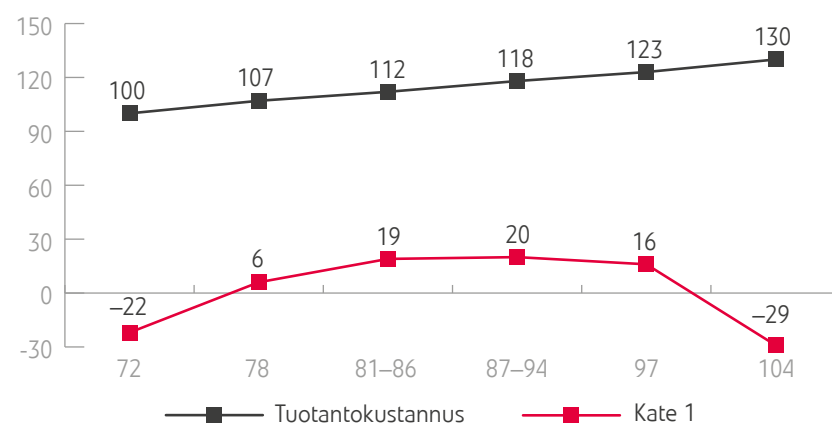
ENTÄ PITKÄLLÄ AIKAVÄLILLÄ?

Mitä sitten on tehtävissä, jos painohajontaa on paljon? Ahtaus karsinassa voi aiheuttaa osalle sioista rajoitettua ruokinta, mikä näkyy huonompana kasvuna.

Porsaiden laatu- ja painohajonta lienee suurin tähän vaikuttava asia. Porsaiden terveydentilalla on myös merkittävä vaikutus. Siellä kehitettävää riittää. Mutta lihasikalalle nyrkkisääntönä on: Pyri myymään siat mahdollisimman oikean painoisina ja vaaka on siihen paras apuväline. ■

”Sikojen myynti on tilan johtamista ja teuraspainohajonta johtamisen onnistumisen mittari.”

KESKIMÄÄRÄINEN TUOTANTOKUSTANNUS JA KATE ERI TEURASPAINOISSA

TEKSTI: Laura Lindén, Kind Company

Menoihin on tuloja helpompi vaikuttaa

Kun kustannustaso on korkea kautta linjan, voi tarkkuuden hiomisesta ja pienistäkin muutoksista arjen tekemisessä olla ratkaiseva apu. Menoja on joka tapauksessa helpompi hallita kuin tuloja. Lue miten erilaiset perhetilat hallitsevat talouttaan esimerkiksi polttoaineen ja ostosähkön kulutusta säättämällä tai talouden suunnittelulla ja omavaraisella viljelyllä.

TEKSTI: Laura Lindén, Kind Company

”Omalla työllä niin hyvin kuin pystyy”

Kolin tila on kehittynyt seitsemän vuoden aikana nipin napin elinkelpoisesta nautatilasta kehittyväksi ja kasvavaksi maatalousyritykseksi. Siinä on onnistuttu itse tekemällä, aktiivisesti tietoa hakemalla sekä soveltamalla opittua menojen hallitsemiseksi ja työtaakan keventämiseksi.

Ennen kuin veljekset **Salomon** ja **Valtteri Koli** tarttuivat Loimaalla sijaitsevan kotitilansa ohjaksiin, ei pankilla riittänyt uskoa pienen nautakasvattamoon. Siksi ensimmäiset kehityssakeleet ja uudistukset, kuten pihaton rakentaminen, piti tehdä täysin omana työnä. Itse tekemisen perinne ja sitä kautta menojen karsiminen, on jatkunut: Kaikki työt alkaen peltojen kunnostuksesta, viljelystä, rehunkorjuusta, eläinhoidosta ja appeenteosta aina lannanajoon asti hoidetaan omin voimin.

– Vain rehusesongin ajaksi tarvitaan avuksi muutama ulkopuolinen apumies isän lisäksi, Salomon kertoo.

TARKKUUTTA JA KASVUA APEVAUNULLA

Vuodesta 2015 lähtien tilalla on ollut paikat 350 naudalle. Valtterin päävastoilla ovat ternivasikat ja Salomon hoitaa appeentekoa väli- ja loppukasvattamoon. Pyrkimys ruokinnan ja hoidon tarkkuuteen näkyvät niin tilan investoinneissa kuin paneutumisessa monilajisten nurmien perustamiseen.

– Itsekulkevilla apevaunulla on saatu päivittäin kolme tuntia työajansäästöä ja kun apetarkkuus on parantunut, olemme kirineet eläinten päiväkasvuissakin aika roimastikin. Vaikka investointi oli suuri, olemme saaneet katetta tuotantoon ja pystymme tulevaisuudessa huolehtimaan myös suuremmasta eläinmäärästä, veljekset kertovat.

Myös juottoautomaatit, piha-alueen asfaltointi, uusi lantala ja laakasiilot ovat auttaneet tehostamaan työajankäyttöä, säästämään kustannuksissa ja parantamaan hygieniää.

– Rehu saadaan maatilalle, josta se on helppo käsitellä suoraan eläinten eteen eikä sitä tarvitse hakea talvella liukkaita teitä pitkin pellolta, Valtteri luettelee laakasiilojen tuomia etuja.

KUIN OMIA PELTOJA HOITAISII

Valtaosa veljesten hoitamista muutamasta sadasta peltohehtaarista ovatkin vuokrapeltoja, joilla he pyrkivät pitkäkantoiseen toimintaan ja jopa 10-vuotisiin vuokrasopimuksiin.

– Vuokranantajat suhtautuvat meihin suopeasti, sillä hoidamme vuokrapeltoja kuin omiamme, Salomon kertoo.

– Laitamme piiriojat kuntoon, kalkitsemme ja perustamme nurmen. Nurmiviljely tuo savipeltoihin möyheyttä ja multavuutta, ja huilivuosina viljelemme viljaa, Valtteri jatkaa.

Tilan kehityksen tukena veljeksillä on ollut jo vuosia tilitoimisto, sillä aivan kaikessa ei yrittäjänkään ole tarpeen kouluttautua ihan loppuun asti. Kirjanpidon ja tilinpäätöspalaverien ohella sähköisestä laskutuksesta on ollut suuri käytännön apu kasvavassa toiminnassa.

– Haluamme olla perillä siitä, mitä tehdään, mutta virheitä ei saisi tulla esimerkiksi laskujen maksussa. Nyt laskut ovat kätevästi meidän hyväksyttävissä, eikä samaa laskua voi vahingossa maksaa kahdesti, Salomon sanoo.

Kustannusten nousuun veljekset suhtautuvat maltilla.

– Ei tämä toiminta ole vuoden juttu vaan elämänmittainen juttu. Pitää tehdä omaa työtä ja tuotantosuuntaa niin hyvin kuin pystyy. Ei heitetä pyyhettä kehään tai vaihdeta teurastamoa kolmen vuoden välein. ■

KOLME VINKKIÄ

1 Peltojen lannoitusta voi jaksottaa varsinkin, jos se tehdään omana työnä. Kolin tilalla vain pieni osa lannoitetta laitetaan kylvön yhteydessä ja lannoitusta lisätään oraille, kun nähdään, onko viljaa tulossa ja mitkä ovat olosuhteet. Jos tilanne näyttää huonolta, ei lannoitusta jatketa ja osa lannasta jää varastoon seuraavaksi vuodeksi. Samaa tyyliä tilalla on sovellettu nurmiviljelyyn.

2 Tietoa kannattaa hakea itsenäisesti sekä muilta tiloilta kyselemällä ja pienryhmätoimintaan osallistumalla. Kolin tilalla härkäpapu otettiin vehnän rinnalla nurmen suojakasviksi Liha-akatemia innoittamana, ja kokeilua on kokemuksen rohkaisemana tarkoitus jatkaa. Nurmi pääsee paremmin kasvuun ja se saa kehitettyä paremman ja tiheäkasvuisemman juurakon.

3 Vuokrapeltoihinkin kannattaa panostaa. Esimerkiksi kivisaarekkeen poistaminen voi kannattaa pitkällä tähtäimellä, jos se helpottaa töitä ja säästää konetta törmäyksiltä. Moni kustannus osoittautuu kannattavaksi, jos sillä toiminnasta saadaan pitkäkantoista ja sujuvaa.

”Virheitä ei saisi tulla esimerkiksi laskujen maksussa.”

TEKSTI: Laura Lindén, Kind Company

”Yhä kannattavamaksi se tulee jatkuvasti”

Pyrkimys broileritilan mahdollisimman omavaraiseen toimintaan on tuonut säästöä niin sähkölaskuun, lämmityskuluihin kuin lintujen ruokintaan. Aurinkopaneelit ovat viimeisin onnistunut investointi tilan tuotantokustannuksen minimointiin.

Jussi Haapoja, Hautaharjun broileritilan isäntä Kurikasta, on sitä mieltä, että tilan tuotantokustannukset on jo vedetty aika lailla minimiin. Broilereiden kasvatus tilalla alkoi vuonna 1991 ja sen jälkeen omistajapari on edistänyt vähitellen tilan omavaraisuutta niin kanojen ruokinnassa kuin tuotannon energiankulutuksessa. Tilan kolmessa kasvattamossa on kapasiteettia 80 000 broilerille, jotka syövät oman maan vehnää, saavat lämpöä omasta metsästä haketetusta puusta ja voivat hyvin aurinkovoiman avittaman ilmanvaihdon ansiosta.

– Viljan suhteen olemme jo täysin omavaraisia: Tuotantoon saamme kaiken vehnän omasta takaa ja kauraa ja rypsiä on riittänyt myyntiinkin, toteaa Jussi tyytyväisenä.

EI VAIVATTOMIN, MUTTA EDULLINEN

Tuotannon energiankulutuksen kannalta tilan tärkein yksittäinen investointi oli hakelämmitykseen siirtyminen. Hautaharjun ensimmäinen hake- ja turvevoimala valmistui vuonna 2005 ja sitä laajennettiin vuonna 2015. Nyt pääpaino on hakkeen poltossa. Hakevoimalaitoksen hankkimisesta ja ylläpidosta koitunutta lisätyötä ei käy kieltäminen, mutta Jussia merkittävä säästö lämmityksessä motivoi enemmän kuin vaivatton öljylämmitys.

– Vaikka hälytin joskus yöllä soitelee, mieluummin se, kuin että pitäisi yhtäkkiä maksaa 100 000 euroa enemmän lämmöstä vuodessa, Jussi myöntää.

JÄÄHDYTYSTÄ AURINGOSTA

Hyvänä kakkosena investoinneissa ovat tilan sähkölaskua taittaneet 100 aurinkopaneelia. Huoltovapaat paneelit ovat olleet siinäkin mielessä hyvä ratkaisu, että sähköntuotto on suurimmillaan kesällä, jolloin kasvattamossakin tarvitaan eniten sähköä jäähdyttämiseen. Aurinkovoima vähentää myös ostosähkön tarvetta. Sen jälkeen, kun paneelit keväällä 2018 asennettiin yhden kasvattamon katolle, ne ovat tuottaneet luvatusi vähintään viidenneksen tilan sähköntarpeesta, mikä vastaa kahden omakotitalon vuosikulutusta.

– Kennot tuottavat noin 27 000 kWh/vuosi. Yhä kannattavamaksi ne tulevat, kun ostettavan sähkön hintataso nousee, ja arvioitu 6–7 vuoden takaisinmaksuaikakin näyttää toteutuvan, kertoo Jussi.

Jussi pitää tilan sähkölaskuja silmällä ja seuraa aurinkopaneelien reaaliaikaista tuottoa puhelimellaan. Se kannattaa, vaikka tilan sähkön ostaminen on siirretty yhtiölle, joka hoitaa sähkösopimuksen kilpailutuksen.

– On selvää, että alalla on epärehellisiä tekijöitä. Puoli vuotta sitten vaihdoin itsekin kilpailuttajaa, kun huomasin, että asiat eivät täsmänneet. Kumppanin on oltava luotettava, Jussi toteaa.

Viisi vuotta sitten tilalle hankittiin myös ensimmäiset ureakoneella varustetut työkonet polttoaineen kulutuksen vähentämiseksi. Uusi teknologia kiinnostaa myös tilan tulevaa polvea.

– Sisällä on investointihakemus lämmöntalteenottoa varten. Jos sen hankkisi seuraavaksi, Jussi miettii. ■

KOLME VINKKIÄ

1 Käänny tutun sähköasentajan puoleen, ennen kuin pyydät tarjouksia aurinkopaneeleista. Kun tiedät vaikkapa oikean pääsulakekoon ja sähkön vuosikulutuksen, et maksa turhaan väärän kokoisesta ratkaisusta.

2 Kysele kokemuksia ja lisätietoa aurinkopaneelisiin aiemmin investoineelta tuottajalta ja selvitä hintatasoa useammasta paikasta.

3 Voit säästää aikaa ja rahaa myös sähkön ostossa, kun valtuutat asiaan perehtyneen yhtiön kilpailuttamaan sopimuksen puolestasi.

”Aurinkopaneelit tuottavat meille kahden omakotitalon vuosikulutuksen verran sähköä.”

TEKSTI: Laura Lindén, Kind Company

”Omavaraisuus antaa puskuria hintashokkeihin”

Setälä-Eerolan tilalla polttoöljyn kulutusta on onnistuttu vähentämään tehokkaasti niin eläinten ruokinnassa kuin peltoviljelyssä. Korkea rehuomavaraisuus ja syysvilja pelastivat poikkeuksellisen huonon satovuoden.

Imatiivis viljansäilöntä kuivauksen sijaan, sähköllä toimiva kiinteä apesekoitin, ostovalkuaisen korvaaminen herneen viljelyllä, led-valaistus, painovoimainen ilmanvaihto, työkonien renkaistus ja optimointi... Setälä-Eerolan nautatilan isäntä **Jari Eerolan** lista jatkuu. Ensi keväänä tilalle tulee oma aurinkovoimala, joka tuo lisää kustannussäästöjä. Tilalla on kasvatettu lihanautoja ternistä teuraaksi vuodesta 2003 lähtien.

Tehdyt investoinnit ovat olleet Jarin mukaan hyviä ja suurin osa niistä on jo maksanut itsensä takaisin. Eniten on yllättänyt sähköllä toimivan apesekoittimen tuoma säästö.

– Traktorin polttomoottorin hyötysuhde on yllättävän huono. En ollut uskoa laskelmia. Sekoitin on maksanut itsensä kutakuinkin takaisin vain 5 vuodessa, ja appeenteon sähkölasku on nyt vuositasolla sataasia eikä tuhansia euroja, Jari kertoo.

POLTOAINEENSÄÄSTÖÄ PELLOLLA

Uudistavaan viljelyyn perehtyminen on avannut Jarin silmät sille, miten moni asia viljelyssä vaikuttaa polttoaineen kulutukseen. Muokaus- ja kylvötraktoreihin on hankittu levikerkaat, renkaiden ilmanpaineet on laskettu mahdollisimman alas ja murskaava niittokone on vaihdettu kevyempään puoliperhoseen.

– Kyntämistä on vähennetty, maata muokataan matalaan ja viljelytoimenpiteissä pyritään siihen, että ollaan mahdollisimman kantavilla ja kuivilla keleillä

liikkeellä. Peltoliikennöinti loppuu syyskuussa eikä lantaakaan levitetä enää kuun loppupuolella. Niin vältetään tiivistymistä ja vetovastus pienenee, Jari selittää.

Viljelykierrolla tilan noin 100 hehtaarin viljelykasvialalle tavoitellaan parempaa multavuutta. Sekin vähentää vetovastusta ja polttoaineen kulutusta.

– Vielä kun pystyisi vaikuttamaan tilusrakenteeseen, niin ei haaskattaisi niin paljon maanteille, Jari harmittelee.

Tilan energiatehokkuuden parantaminen on lisännyt toiminnan kilpailukykyä useammallakin rintamalla. Muutos koneellisesta ilmanvaihdesta painovoimaiseen on näkynyt paitsi sähkölaskussa, myös eläinten päiväkasvujen paranemisena. Loisteputkista led-valaistukseen siirtyminen puolitti valaistuksen sähkönkulutuksen.

– Sähkömies teki meillä vanhojen valaisimien runkoihin muutoksen, sillä pelkkä led-putkien vaihto loisteputkien tilalle ei riitä säästön saamiseen, Jari muistuttaa.

Kaikkiaan ruokinnalliset, viljelylliset ja energiatehokkuutta edistävät toimenpiteet ovat tuoneet tilalle merkittävän vuosisäästön, jonka ansiosta talousasiat eivät stressaa.

– Kustannuksiin voi vaikuttaa ja siitä saa resilienssiä vaikeaan tilanteeseen. Apulannan hintojen nousu ei stressaa, koska apilanurmien ansiosta tarvitsemme sitä muutenkin vain vähän. Öljyn hinnanousu jo haittaa, mutta kun on nipistetty muualta ja kun syysvilja pelasti pommiin menneen kevätiljan, niin kyllä pärjätään, Jari tuumaa. ■

KOLME VINKKIÄ

1 Tilan investointeja varten otettujen lainojen riskiä kannattaa pienentää. On helpompi elää, kun ei tarvitse jännittää korkojen nousua.

2 Mitä korkeampi tilan rehuomavaraisuus on, sitä vähemmän tilalla on muuttuvia kustannuksia. Tämä antaa puskuria kustannuspuolen hintashokkeihin.

3 Viljelykseen kannattaa ottaa sekä kevyt- että syyskylvöisiä lajikkeita, jotta huonot sääolot eivät pääse pilaamaan koko satoa niin herkästi. Myös viljelykasvien monipuolisuus pienentää riskiä. Setälä-Eerolan tilalla viljellään syyskylvöisinä lajeina rapsia, syysohraa ja vehnää; kevään viljelykasveja ovat kevätohra, kaura ja herne.

”Öljyn hinnannousu haittaa, mutta kun on nipistetty muualta, niin kyllä pärjätään.”

TEKSTI: Laura Lindén, Kind Company

”Eteenpäin maksuvalmiuden kautta”

Rantaheikkilän tilalla on meneillään muutos välikasvattamon ja lihasikatuotannon yhdistelmästä pelkkään lihasikatuotantoon. Tilan toimintaa helpottaa, kun asioita pystyy mittaamaan ja toimimaan sen mukaan.

Hannu Heikkilä on hoitanut Rantaheikkilän tilaa jo 20 vuotta isänsä kanssa Kalajoella. Tilalla on kaksi tarkkasilmäistä työntekijää, jotka huolehtivat muun muassa sikalan rutiineista. Hannun tehtäväkenttä on sikalan johtaminen sekä ulkopuolinen sikalatyo, muun muassa teuraiden lastaus. Peltoviljely hoidetaan itse, lietteenlevitys on toki ulkoistettu.

ENNAKOINTIA, EI TALOUSSOKEUTTA

Tilan hoidossa Hannu tekee päätöksiä talous ja maksuvalmius edellä. Kannattavuutta hän seuraa tiettyjen asioiden osalta panos-tuotossuhteen kautta per sikaerä tai peltolohko.

– En laske jatkuvasti koko tilan kannattavuutta, vaan katson, mitkä menoerät pysyvät samoina, ja mitkä ovat tulot ja kustannukset. Niin näkee etukäteen, mihin mennään ja on helpompi reagoida. Jos ei tee maksuvalmiusbudjetointia, voi tulla taloussokeus, Hannu kertoo.

Taloushallinnon ulkoistaminen on käynyt Hannun mielessä, mutta tarjolle ei vielä ole ollut halutun kaltaista seurantaa. Budjetoinnin haasteena on tietysti sianlihanhinnan ennustaminen.

– Varsinkin näin tiukassa taloustilanteessa minusta sekin pitäisi nähdä kolme kuukautta eteenpäin, Hannu pohtii.

Tuotannon kannattavuuden parantamiseen ei kenelläkään ole ”hokkuspokkuskonsteja”. Se on käynyt Hannulle selväksi myös hänen roolissaan Atria Sika-kehitysryhmän puheenjohtajana: Kaiken keskustelun tuottajien ja Atrian välillä pitää pohjautua laskettuun tietoon. Omalla

tilallaan hän aikoo panostaa tarkkuuteen jokapäiväisessä tekemisessä.

– Tarkkuus etenkin teuraiden valinnassa on ainoa keino, jotta varmasti päästään karkipainoväliin. Siinä ei ole vaihtoehtoja. Samoin rehunhyötysuhteen pitää olla kohdillaan, Hannu sanoo.

Tilalla talouden tärkeänä tukipilarina on ollut jo 2000-luvun alussa tehty määrätietoinen panostus yhtenäiseen tilusrakenteeseen sekä jatkuva panostus mahdollisimman hyviin viljasatoihin. Aikaa ei mene turhaan maanteillä ajeluun, eikä ostoviljaa ole tarvittu suuria määriä.

– Vaikka kesän viljasato oli minun aikani huonoin, pyöristettynä 20 % pienempi kuin normaalisti, saimme kuitenkin yli 4 000 kg/ha. Mutta ei se todellakaan ilmaiseksi tullut ja olosuhteissa oli tuuriakin, Hannu analysoi.

Etenkin kuivina kesinä saaduista, suhteellisen hyvistä sadoista Hannu kiittää säätösalajoituksen käyttöä sekä useamman tilan yhteisesti omistamaa mangaanimittaria.

– Rannikolla viljelyn erikoisongelma on mangaanin puutteesta aiheutuvat sato tappiot. Nyt panostus pystytään kohdentamaan entistä tarkemmin eikä se mene hukkaan.

Aiemmat hyvät sadot ovat luoneet taloudelle pohjaa, mutta kokenut sikakasvattaja on myös tullut aikojen saatossa varovaisemmaksi:

– Nyt on hyvä katsella, mitä tapahtuu, ja keskittyä siihen, että pysyy tilat ja tuotanto kunnossa. Itse hoidetaan oma tontti, mutta tuotannon jatkoon kannalta pallo on ruokaketjun muilla osapuolilla. ■

KOLME VINKKIÄ

1 Panosta sikalassa siihen, mistä raha tulee. Sikojen myynti oikean painoisina on kannattavuuden kannalta keskeisin asia.

2 Peltosten kasvukunto on tärkeä. Selvitä, onko omassa viljelytoiminnassasi mitattavia asioita, joilla voit edistää satotasojä. Kalajoella 13 tilan yhteinen mangaanimittari on maksanut itsensä moninkertaisesta takaisin, kun ravinne pystytään kohdistamaan oikein ja sen tarve ajoittamaan oikein.

3 Omien talouslaskelmien tueksi kannattaa aika ajoin pyytää ulkopuolista laskentatukea, vaikkei olisikaan mikään erityinen tilanne päällä tai investointi tulossa. Niin on helpompi tarkistaa, missä mennään, eikä tule yllätyksiä.

”Jos ei seuraa maksuvalmiutta, voi tulla taloussokeus.”

OMAISSUUSERIEN TEHOKAS käyttö parantaa maatalan taloutta.

Maatilan käyttöpääoman hallinta ja varmistaminen

Maksuvalmius on yksi yrityksen tärkeimmistä elementeistä. Hyvä kannattavuuskaan ei välttämättä takaa hyvää maksuvalmiutta.

Yrittäjä kohtaa maatilan elinkaaren aikana monenlaisia haasteita, jopa ongelmia, ja toisaalta taas hienoja onnistumisen hetkiä. Elinkaaren aikana otetaan yritys haltuun, tehdään investointeja ja kehitetään tuotantoa. Hyvät tuotantotulokset ovat välttämättömiä. Niistä yrittäjä saa tyydytystä ja hyvän mielen; onhan se merkki osaamisesta omalla sektorilla. Maatilan elinkaareen kuuluu oleellisena osana talouteen liittyvät asiat. Ilman erinomaista tuotantoa ei voi menestyä, mutta se ei pelkästään takaa hyvää taloudellista menestymistä. Talouteen ja tuotantoon liittyvää toimintaa ei voi erottaa toisistaan, koska ne kuuluvat tiiviisti yhteen. Voidaan todeta, että ilman erinomaista tuotannollista osaamis-

ta, ei voida päästä hyviin taloudellisiin tunnuslukuihin.

TALOUDEN KOLMIO KUNTOON

Perinteiseen talousajatteluun kuuluu talouden kolmio, kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus. Riittävä vakavaraisuus luo pohjan toiminnalle eli niin sanotun kivijalan. Liiketoiminnan kannattavuus luo perustan yritystoiminnan jatkumolle, joka on kaiken perusedellytys. Hyvä maksuvalmius on asia, joka on haasteellisinta saavuttaa silloin, kun yritystoimintaa kehitetään. Kehitysvaiheessa menojen ja tulojen tasapainotus ei tapahdu samana vuonna eikä välttämättä edes kahtena seuraavana vuonna. Monesti kehitysvaiheessa unohdetaan tietyt välttämättömiä investointeja

ja se, miten paljon käyttöpääomaa toimintaan sitoutuu, ennen kuin se alkaa purkautua kannattavan liiketoiminnan kassavirtana. Maksuvalmiuden haasteet eivät ole pelkästään investoivan tilan ongelma. Käyttöpääoman hallintaan liittyviä haasteita kohdataan muun muassa hintasuhteiden vaihteluiden aikana. Ongelmat ovat sitä suuremmat mitä heikompi kannattavuus on aikaisemmin ollut.

MAKSUVALMIUDEN JA TALOUDEN HALLINTA

Maatilan maksuvalmiutta rakennetaan monien vuosien aikana. Aloittaessa maksuvalmius on monesti heikko. Maatalous on ison pääoman liiketoimintaa, jossa marginaalit ovat pieniä. Huonossa

”Ilman erinomaista tuotannollista osaamista ei voida päästä hyviin taloudellisiin tunnuslukuihin.”

hintasuhdanteessa hyväkin maksuvalmius voi heikentyä merkittävästi 1–2 vuoden kuluessa. Pelkkä toiminnan hyvä kannattavuus ei takaa hyvää maksuvalmiutta, jos rahaa käytetään sellaiseen, mikä ei luo taloudellista hyvää. Kaikkien investointien tulee luoda parempaa kannattavuutta tulevaisuudessa, mikä taas näkyy parantuneena maksuvalmiutena.

Liiketoiminnan jatkuva, vähintään kuukausittainen seuranta, on ehdottoman tärkeää. Sitä täydennetään kattavalla budjetoinnilla. Täten ollaan jatkuvassa reaaliolanteessa, jossa on huomioituna myös tulevat tulot ja menot. Ongelma-kohtiin ehditään puuttumaan riittävän ajoissa ja tekemään muutoksia, joihin voi itse vaikuttaa. Monesti kuitenkin käy niin, että ongelmat tehdään hyvän

suhdanteen aikana, ja ne ovat haasteellisempia korjata heikossa suhdanteessa. Maatilojen iso pääomavaade aiheuttaa sen, että maksuvalmiusongelmat lisääntyvät pikkuhiljaa ja vasta vuosien päässä ne realisoituvat kassakriisiksi. Maatilojen kannattaa informoida pankkia riittävän ajoissa eteen tulevista haasteista. Täten niihin pystytään reagoimaan helpommin ja hakemaan eri ratkaisuja. Lyhyen aikavälin helpotuksia ovat lyhennysten lykkäykset ja luotollinen tili. Nämä eivät kuitenkaan ole ongelman ratkaisijoita, vaan ne antavat yrittäjälle aikaa reagoida vallitsevaan suhdanteeseen.

Maatilan maksuvalmiutta rasittavat isot lyhennykset. Näitä ovat rakentamisesta ja pellon hankinnasta tulleet rahoitukset, mutta myös muut lyhyet rahoitukset. Maksuvalmiutta rasittavat eniten kone- ja käyttöpääomarahoitukset. Käyttöpääomarahoitukset pilaavat maksuvalmiuden useiksi vuosiksi eteenpäin, koska niiden lyhennysaika on lyhyt. Siksi onkin ensiarvoisen tärkeää reagoida muutoksiin ajoissa, jotta vältetään turhat käyttöpääomarahoitukset. Pellon hankinta on monelle merkittävä asia ja iso kysymys. Omavaraisuutta

ei kannata tavoitella hinnalla millä hyvänsä. Tietty rehuala on toki oltava hallinnassa. Pellon ja kaikkien muidenkin tuotantoon liittyvien asioiden tulee olla taloudellisesti järkevästi käytössä. Paraneeko kannattavuus hankintojen myötä pitkässä juoksussa vai pysyykö se muuttumattomana? Jos kannattavuus ei investoinnilla parane, se heikentää maksuvalmiutta poikkeuksetta. ■

MAKSUVALMIUS

- Hyvä kannattavuus ei aina takaa hyvää maksuvalmiutta.
- Maksuvalmiutta heikentävät päätökset tehdään yleensä hyvässä taloussuhdanteessa.
- Tehokas pääomien käyttö parantaa maksuvalmiutta.
- Ennakointi, seuranta ja budjetointi ovat maatalousyrittäjän perusarkea.

TEKSTIT: Suvi Rinta-Kiikka,
Viestintätoimisto Selander & Co

NIMI:

Maatalousyhtymä Nousiainen,
Anssi, Kyösti ja Taina
Nousiainen, Iisalmi

TUOTANTOSUUNTA:

Maidontuotanto,
noin 220 lypsävää

NIMI:

Vesa Isoaho, Jalasjärvi

TILA:

Latva-Aho Oy, lihasikalat
Jalasjärvellä ja Kauhajoella

Hyvät palvelut eurojakin tärkeämpiä

Nousiaisen maitotilan isäntä Anssi Nousiainen on tyytyväinen osuuskunnan euromääräiseen hyötyyn, mutta sitäkin tärkeämpi on toimiva palvelukokonaisuus.

Anssi Nousiainen on ollut Osuuskunta Lihakunnan jäsen vuodesta 2017 alkaen. Liittymisen perusteet olivat hänelle selvät.

– Oli itsestään selvää, että kun nautoja toimitetaan Atrialle, niin ollaan myös jäseniä. Ja kyllä osuuskuntien maksama korkotuotto erottuu edukseen, Anssi Nousiainen kertoo.

Nousiaisen tilalla on osuusmaksu maksettu täysimääräisenä ja jäsenyyden euromääräiset hyödyt ovat selvillä. Anssi on laskenut jäsenyyden tuottavan heille lisätiliä noin 20 euroa myytyä vasikkaa kohden.

”Mitä paremmin mullimies pärjää, sitä paremmin maitotilakin pärjää.”

– Eurot edellä tähän on lähdetty. Osuuspääomalle maksetaan hyvää korkoa ja palautuskin on ollut tuntuva. Vaikea on muualta saada tällaista tuottoa. Ja pidän tätä varsin riskittömänä sijoituksena, Anssi kertoo.

HYVÄT PALVELUT RATKAISEVAT

Vaikka Nousiainen tuntee jäsenyyden hyödyt euroissa, kokee hän A-Tuottajien ja A-Rehun tarjoamien palvelujen olevan itselleen tärkeämpää.

– Maidontuottajalle tuotto on aika pieni suhteutettuna liikevaihtoon. Teuraseläinten ja vasikoiden noutojen toimivuus on ollut meille kuitenkin se ykkösasia.

Nousiainen on tyytyväinen Atrian tarjoamaan palvelukokonaisuuteen. Atrialla on hyvät tuotteet ja A-Rehun palveluja tila käyttää säännöllisesti. Erityisesti A-Rehun viljanvälitys saa kiitosta.

– En aiemmin edes tiennyt, että A-Rehu välittää viljaa tilalta toiselle. Viime kesänä se tuli tänne meidän korkeu-

dellemme. Soitin A-Rehulle, kerroin paljonko tarvitsen ja ostin käytännössä koko vuoden viljat kerralla. Se on hyvää palvelua, Nousiainen kiittää.

PERUSTEHTÄVÄ SÄILYTETTÄVÄ KIRKKAANA

Nousiainen näkee tuottajien vaikutusmahdollisuudet Atrian kehitykseen hyvinä. Tulevaisuutta silmällä pitäen hän kuitenkin toivoo, että osuuskuntien perustehtävä säilyisi kirkkaana.

– Kyllä 90 prosentin omistajaosueella osuuskunnilla on mahdollisuus vaikuttaa. Ja edustajilla on varmasti riittävästi tietoa näkymistä. Tällä hetkellä tuotantokustannusten nousu on ollut sellaista, että osuuskunta voisi tuoda paremmin kantansa läpi. Tavoite hiilineutraalista tuotannosta on tärkeä sekin, mutta tärkeää olisi pitää myös lihaketju kasassa. Mitä paremmin mullimies pärjää, sitä paremmin maitotilakin pärjää, Anssi tiivistää. ■

”Nyt jos koskaan jäsenten etujen turvaaminen on ykkösasia”

Vesa Isoaho tuntee osuuskunnan hyödyt tilatasolla. Luottamustoimensa kautta hän tuntee myös tuottajakentän näkemykset sekä taustatyön, jota osuuskunta toimialalla tekee.

Vesa Isoaho on ollut Itikka Osuuskunnan jäsen melkein koko isännyytensä, noin 30 vuoden ajan.

Tällä hetkellä Vesa on myös Itikan hallintoneuvoston jäsen. Vesa pitää tehtävää hallintoneuvostossa tärkeänä, mielenkiintoisena ja haastavana. Hallinnossa on mukana ammattitaitoisia ihmisiä ja keskustelut tuovat perspektiiviä ja tietoa eri tuotantosunnista. Hallintoneuvostossa Vesa kokee edustavansa aina kaikkia tuottajia.

– Vaikka olen sianlihan tuottaja, hallintoneuvostossa tehdään työtä kaikkien etua ajatellen. Toki on tärkeää tuoda joka tuotantos suunnan näkemykset mukaan keskusteluun, ja siitä meidän tuottajien on syytä pitää huolta. Esimerkiksi tällä hetkellä edustajiston 45 jäsenestä vain

kolme on sikatillalla, Vesa Isoaho kertoo.

Vesan puhelin soi usein ja välillä keskusteluissa muiden tuottajien kanssa vierähtää useampi tunti päivästä. Hänestä on tärkeää, että tuottajat ovat aktiivisesti yhteydessä oman alueensa luottamushenkilöihin.

– Sitä kautta me saamme tuottajien näkemyksiä hallitukselle sekä A-Tuottajien ja Atrian henkilöstölle. Tällä hetkellä tilanne on haastava. En muista, että koskaan olisi oltu vastaavassa. Nyt, jos koskaan jäsenten etujen turvaaminen ja näkemysten eteenpäin vieminen on ykkösasia, Vesa sanoo.

SUORAA EUROMÄÄRÄISTÄ HYÖTYÄ

Vesa tuntee hyvin osuuskunnan hyödyt tuottajille. Niitä ovat muun muassa hyvä

pääoman korko, pääomanpalautus ja osuuspääoman verotusarvo. Myös osuuskunnan tarjoamaa edullista eläinluototusta hän pitää hyvänä etuna.

– Ensinnäkin jäsenosuuksille maksetaan todella hyvää pääoman korkoa. Toinen näkyvä on ylijäämän palautus, joka maksetaan kaikille tuottajille samassa suhteessa liikevaihdon mukaisesti. Lisäksi tiloilla, joilla on henkilöperusteinen verotus, osuuspääoman verotusarvo on hyvä. Se lasketaan nettovarallisuudeksi ja mahdollistaa tulon jakamisen tarvittaessa pääomatuloksi. Osakeyhtiöillä etu ei ole niin suuri, Vesa kertoo.

Vesa nostaa esille myös osuuskuntien työtä, joka ei aina näy niin selkeästi tuottajakentälle.

– Osuuskunta esimerkiksi omistaa A-Rehua ja sen tehtaat, ja on ollut siten luomassa ketjulle omaa rehustusta. Se on sitä tekemistä, jota tehdään alkutuotannon toimintamahdollisuuksien turvaamiseksi, hän kuvaa.

PÄÄTÖSVALTAA PITÄÄ KÄYTTÄÄ

Puhuttaessa tuottajien vaikutusmahdollisuuksista Atrian kehitykseen Vesa painottaa aktiivisuutta.

– Meillä on mahdollisuus vaikuttaa, mutta päätösvaltaa pitää myös käyttää. On tärkeää, että löydämme osaavia ihmisiä ehdokkaiksi ja äänestämme aktiivisesti. Toki monilla tilanne on se, ettei aika riitä, vaikka kiinnostusta olisi, Vesa myöntää.

Osuuskunnan tulevaisuuden kehityssuunnassa Vesa pitää hyvänä sitä, että tulonmuodostusta turvataan muualtakin kuin emoyhtiön tuloista.

– Esimerkiksi osallistuminen Atrian tuulipuistoon on suunta, jolla on kauaskantoisempia tavoitteita ja johon liittyy erilaista yhteistyötä. Osuuskunnan kehittymisen paikkoja voisi olla omistajaohjauksen tarkempi määrittely, hän miettii. ■

Mitä sika syö poikkeuksellisena satovuotena?

Poikkeuksellinen satokausi teettää poikkeuksellisia ruokintasuunnitelmia. Nyt vaaditaan normaalia enemmän rohkeutta ja kokeilumieltä, kun suunnitellaan sikojen ruokintaa. Sialle kelpaa muukin kuin ohra.

Poikkeuksellisen satotilanteen takia tänä syksynä on jouduttu tai päästy suunnittelemaan ruokintoja normaalista poikkeavilla raaka-aineilla. Viime kuukausina on myös useasti pohdittu sitä, mikä jonkin raaka-aineen maksimimäärä rehuseoksessa voisi olla. Erityisesti lihasikoja voidaan ruokkia myös muilla viljoilla kuin totutulla ohralla. Emakojen ja porsaiden kohdalla ruokinnan muutosten tulee olla maltillisempia.

15 PROSENTIN SÄÄNTÖ
 Lähtökohtana tänä syksynä on, että sika syö mitä viljaa tahansa. Nyt, jos joskus on katsottava viljan käyttöä hyvinkin avarasti. Peruslähtökohtana lihasian rehua suunniteltaessa on, että mitä tahansa kotoista viljaa voi sian rehuun sisällyttää 15 prosenttia viljan määrästä, jos viljan laatu on kohdallaan. Puuttuvaa ohraa voi hyvin jatkaa korvaamalla siitä vaikka 15 prosenttia vehnällä ja toiset 15 prosenttia kauralla. Tuollainen muutos ei todennäköisesti vaikuta edes kasvutuloksiin kovinkaan merkittävästi. Toki erittäin kevyen kauran käyttöä pitää ehkä tasapainottaa isommalla vehnän osuudella, etenkin lihasian alkukasvatuksessa. Ohran ohessa voi lihasikojen rehuseokseen laittaa myös ruista tai ruisvehnää samalla 15 prosentin säännöllä. Toki kaikki nämä muutokset on aina vietävä käytäntöön ruokinnansuunnittelun kautta, jottei mitään yllättävää

valkuaisen tai kuidun puutetta pääse syntymään.

MUISTA TILAKOHTAISET LÄHTÖTIEDOT
 Lokakuussa laskimme, millä hinnalla korvaavat viljat löytävät paikkansa sian rehuseoksessa. Esimerkkilaskelmassa ruokinta rakennettiin Suomessa hyvin yleisen ohra-OVR-tiivistein pohjalle niin, että ohrasta korvattiin aina 30 prosenttia jollakin muulla viljalla. Seokset laskettiin yksivaiheruokinnalla, jossa SRV oli 135 g/ry ja sulavaa lysiiniä oli 8,5 g/ry. Laskelma osoittaa, että kun ohra maksaa 235 €/tn saa esimerkiksi vehnä maksaa 252 €/tn. Kauraa kannattaa ostaa, jos hinta on alle 219 €/tn. Laskelmaa lukiessa on hyvä muistaa, että se pätee vain annetuilla lähtötiedoilla, ja siksi se ”oikeassa” tilanteessa antaa aina malliesimerkistä poikkeavan vastauksen. Muutokset viljojen valkuaispitoisuuksissa tai energia-arvoissa, kuten myös täydentävä valkuaisrehu, muuttavat aina laskelman lopputulosta. Laskelma on kuitenkin suuntaa-antava ja tarkempaan tulokseen

päästään, kun laskelma tehdään tilakoh- taisesti oikeilla lähtötiedoilla. Viljojen hintoja kannattaakin seurata jatkuvasti, esimerkiksi rukiin käytöllä voidaan saavuttaa merkittäviä säästöjä lihasian ruokinnassa (katso taulukko).

”Nyt, jos joskus on katsottava viljan käyttöä hyvinkin avarasti.”

SELVITÄ VILJAN TIEDOT
 Ruokinnan suunnittelun ehdoton lähtökohta on aina ajantasainen tieto raaka-aineista. Ilman tuota tietoakin ruokintaa voidaan toki suunnitella, mutta lopputulos on yhtä hyvä kuin raaka-aineiden ja taulukkotiedon vastaavuus. Viljoista välttämättömiä tietoja ovat kosteus, valkuainen, HLP ja tärkkelys. A-Rehu analysoi viljanäytteitä ympäri vuoden. Ostoraaka-aineista tietoja voi pyytää valmistajalta. ■

Ruokintakustannus	€/sika	Erotus
Ohra 100 % viljasta	64,85	0,00
Ohra 70 % + Kaura 30 %	64,06	0,79
Ohra 70 % + Ruis 30 %	61,87	2,99
Ohra 70 % + Vehnä 30 %	63,72	1,13
Ohra 40 %, Ruis 30 %, Kaura 15 % ja Vehnä 15 %	60,88	3,98

”Muutokset on aina vietävä käytäntöön ruokinnansuunnittelun kautta, jottei mitään yllättävää valkuaisen tai kuidun puutetta pääse syntymään.”

Kannattavuuden parantamisen keinot sikatuotannossa

Sikatuotannon perustuotantokulmakivet ovat ruokinta, veden saanti, tuotanto-olosuhteet ja eläinten terveys. Kaikilla näillä on ratkaiseva vaikutus tuotantoon ja kannattavuuteen.

Rehun hyötysuhteen parantaminen on nyt varsinkin ajankohtaista. Vaikuttavia tekijöitä ovat rehun sulavuus, päiväsyönti ja -kasvu, riittävä veden saanti, hyvät tuotanto-olosuhteet ja terveet eläimet. Ruokintateknologian parantamisella voidaan suoraan vaikuttaa rehun sulavuuteen, maittavuuteen ja päiväsyöntiin.

JAUHATUS KUNTOON
Jauhatuskarkeuden säännöllinen tarkistus on tärkeä perusrutiini: päivittäinen tarkistus silmämääräisesti ruuhista ja viikoittainen tarkistus jauhosta esimerkiksi Bygholmin seulontasihdillä. Eri eläinryhmät tarvitsevat omat jauhatuskarkeudet optimaaliseen tuotantovaikutukseen ja rehuhyötysuhteeseen. Jauhatuskarkeus alle 1 mm:iin on oltava porsaille noin 80 prosentin, lihasioilla 60–70 prosentin ja emakoille 50 prosentin osuudella rehusta. Yli 2 mm:n raeosuuksia ei pidä olla ollenkaan. Tarpeen mukaan on tarkistettava vasa-ramyllyn vasaroiden ja seulojen kunnot sekä levymyllyn jauhatusrenkaiden kunnot ja säätövälit. Kulutusosien vaihtotarpeen osalta ei kannatta säästellä. Viljasta kannatta poistaa epäpuhtaudet ennen jauhatusa seulapuhdistajalla

niin maittavuuden kuin myllykunnan parantamisen takia. Jos tuntuu, että jauhusteknologialla on päivytystarvetta, kannattaa siihen investoida.

RUOKINTAJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN
Liemiruokkijan tärkeimmät kehityskoh-teet liittyvät sekoitussäiliön ja ruokin-talinjan hygienian parantamiseen, ruokintajoustavuuden ja -tarkkuuden parantamiseen sekä tietokoneohjauksen päivytystarpeisiin. Perinteisten kiertävien järjestelmien muuttaminen jäänösvapaiksi kannattaa tehdä perus-korjauksen yhteydessä. Jäänösvapaa-seen siirtyminen lihasioilla parantaa nuorten sikojen ja imettävien emakoi-den päiväsyöntiä. Myös velliin käyminen putkistossa estetään jäänösvapaaseen siirtymällä.
Porsaille paras vaihtoehto on täysin jäänösvapaat koneet tyhjiällä putkilla ruokintojen välillä tai rehun teko vain puhtaaseen veteen vesityöntökoneil-la. Tiloilta on kokemuksia siitä, että lämpimän, yli 65-asteisen, veden käyttö jäänösvapaiden koneiden seoksissa on merkittävästi parantanut porsaiden syöntiä vieroituksen jälkeen. Onnistunut ruokkijan päivitys siis lyhentää kasva-tusaikaa ja lisää käytettävissä olevaa

kokonaistilaa välikasvatusporsaille. Jos tilalla on ahtautta välikasvatuksessa, on ruokkijan päivitys kannattava toimenpi-de, mikäli käytössä on vanhaa ruokinta-teknologiaa.
Hyvä etu jäänösvapailla koneilla on se, että seoksien vaihdot onnistuvat limittäin osastokohtaisesti, kun jäämä-rehua ei ole. Rehustuksen kompromissit vähenevät, kun pystytään ruokkimaan siat oikealla rehulla eri vaiheissa. Tämä vaikutta porsaiden ja sikojen tasaisuuteen ja laatuun. Rehun hävikki piene-nee, kun eläinten jättämä rehu vähenee paremmalla maittavuudella.
Katso taulukoista 1 ja 2, miten parem-paan teknologiaan investointi kannattaa, jos rehuhyötysuhde paranee välikasva-tuksessa ja lihasikalassa.
Jos ei tilalla ole mahdollisuuksia siirtyä jäänösvapaaseen ruokkijaan, liemi-rehuun kannattaa mahdollisesti lisätä probiootteja paremman suolistotervey-den takia. Bakteerien hallinnan takia lie-mirehun pH:n tulisi pysyä välillä 4,0–4,2. Matalalla pH:lla parannetaan suoliston toimintaa ja näin rehun sulavuutta. Hap-poa lisätään letkupumpun avulla velliin vain tarpeen mukaan. Annostus tarkis-tetaan pH-arvoa mittaamalla ja rehua maistamalla. On muistettava, että liika happo saattaa vähentää rehun syöntiä.

VÄLIKASVATTAMO

Investointi jäänösvapaaseen liemiruokkijaan ja parannettuun jauhusteknologiaan
Tavoite: Teknologian avulla osaratkaisu parempaan rehunhyötysuhteeseen ja päiväkasvuun

Sikalassa välikasvatuspaikkaa kpl	2 500	RHS, RY/kg lisäkasvu K-A	1,80
Sikalan vuosituotantokapasiteetti kpl	16 250	RHS, MJ/kg lisäkasvu K-A	17,3
Investointikustannus brutto	90 000 €	MJ-hinta keskimäärin	0,040 €

Rehunkulutus RY / kg lisäkasvu	Lisäkasvu kiloja / porsas	RY / tuotettu porsas	RY-hinta keskimäärin	Rehukustannus / tuotettu porsas	Rehukustannus säästöt / vuosi	Investoinnin takaisinmaksu- aika, vuosia ilman korkoa
1,80	25	45,0	0,386 €	17,36 €	0 €	
1,75	25	43,8	0,387 €	16,95 €	6 703 €	13,4
1,70	25	42,5	0,389 €	16,54 €	13 406 €	6,7
1,65	25	41,3	0,391 €	16,12 €	20 109 €	4,5

LIHASIKALA

Investointi jäänösvapaaseen liemiruokkijaan ja parannettuun jauhusteknologiaan
Tavoite: Teknologian avulla osaratkaisu parempaan rehunhyötysuhteeseen ja päiväkasvuun

Sikalan koko, kasvatuspaikkaa kpl	2 000	RHS, RY/kg lisäkasvu K-A	2,74
Sikalan vuosituotantokapasiteetti kpl	7 429	RHS, MJ/kg lisäkasvu K-A	26,3
Investointikustannus brutto	90 000 €	MJ-hinta keskimäärin	0,030 €

Rehunkulutus RY / kg lisäkasvu	Lisäkasvu kiloja / lihasika	RY / tuotettu lihasika	RY-hinta keskimäärin	Rehukustannus / tuotettu lihasika	Rehukustannus säästöt / vuosi	Investoinnin takaisinmaksu- aika, vuosia ilman korkoa
2,74	91	248	0,290 €	72,04 €	0 €	
2,66	91	241	0,290 €	69,94 €	15 626 €	5,8
2,58	91	234	0,290 €	67,84 €	31 252 €	2,9
2,50	91	227	0,290 €	65,73 €	46 877 €	1,9

Jäänösvapaiden koneiden riskitekijät liittyvät hygieniahallintaan putkiston työntövedessä ja harmaavesitankissa. Työntövesitankille olisikin syytä lisätä happoa, niin että pH on alle 4,0. Jos putkien tilavuudet ovat liian isoja, päivittäin syntyy liikaa työntövetä tarpeeseen nähden. Siksi onnistumiseen vaikuttavat myös järjestelmän suunnittelu ja putkien koon valinta.

VEDEN JA TUOTANTO-OLOSUHTEIDEN VARMISTUS
Veden riittävä saanti kannattaa varmistaa. Kun sika juo, on nipan aina oltava

selkälinjan yläpuolella; muuten juomavesi valuu suusta pois. Sika pystyy nielemään paljon vettä, kun virtaus on sopiva ja vedenpaine on matala. Paineenalennusventtiili kannattaa asentaa päärungolle, jos vedenpaine on yli 2 baaria linjastossa; muuten nykyiset juomaventtiilit eivät toimi kunnolla.

Tuotanto-olosuhteiden on oltava suotuisia eläimille ja hoitajille. Hyvällä olosuhdehallinnalla parannetaan oleellisesti tuotantotuloksia. Pesu ja kunnan kuivaus ennen osaston täyttöä luo mahdollisuuksia hyviin tuotan-

toedellytyksiin. Sopivaan tiheyteen on syytä pyrkiä niin karsinoissa kuin ruokintakaukalossa, koska molemmat parantavat päiväkasvua, mikä vähentää painohajontaa ja stressiä.
Hävikin pienentämiseen kannattaa pyrkiä muutenkin, kuten vähentämällä kuolleisuutta ja teurashylkäyk-siä. Varmistamalla, että sikalassa on riittävästi sairaskarsinoita käytettä-vissä ja hoitamalla sairaat siat ajoisa. Vapaaporsitukseen siirtyminen ja muut eläinten hyvinvointiin liittyvät toimenpiteet ovat kannattavia toi-menpiteitä sianpidossa. ■

TEKSTI: Suvi Rinta-Kiikka, Viestintätoimisto Selander & Co; Tomi Karsikas, Nautasuomen aluepäällikkö, Etelä-Suomi

Säilörehukustannuksen selvittäminen kannattaa – kirjaimellisesti

Säilörehun tuotantokustannus vaikuttaa oleellisesti tilan kannattavuuteen. Vaikka kustannuksen laskeminen ottaa aikansa, se kannattaa.

Ero samankokoistenkin tilojen rehukustannuksessa voi olla vuositasolla tuhansia, jopa kymmeniä tuhansia euroja. Esimerkiksi 60 lehmän maitotila, jolla rehukustannus on 8 senttiä/kgka verrattuna tilaan, jonka kustannus on 16 senttiä/kgka, säästää vuodessa yli 26 000 euroa. Vastaavasti lihanautatilalla vastaava ero säilörehun tuotantokustannuksessa tarkoittaa 57 sentin kustannuseroa naudanlihakiloa kohti. Joten tuotantokustannuksen pienentäminen jo sentillä parillakin maksaa kustannuksen selvittämisen ajan ja vaivan.

PALJON HUOMIOITAVIA ASIOITA

Rehuntuotannon kannattavuutta parantavien toimenpiteiden miettiminen on vaikeaa, jollei kustannusta tunne. Tuotantokustannuksen selvittäminen vaatii monien kustannustekijöiden huomioimista. Satotaso ratkaisee paljon. Kun jakaja on suuri, jakautuvat kiinteäluonteiset kulut isolle kilomäärä-

rälle. Suuri sato vaatii hyväkuntoiset pellot ja riittävät viljelypanokset hyvään satoon.

Yleensä säilörehun suurin kustannuserä aiheutuu koneista ja urakoinnista. Konekustannuksen hallintaan on monia keinoja. Oleellista on tilan korjuualaan järkevästi mitoitettut koneetjut. Hyvin huolletuilla koneilla voidaan myös koneiden käyttöaikaa jatkaa.

Toinen oleellinen tekijä on peltojen hinta, vuokrataso ja tukikelpoisuus. Pääsääntöisesti niin sanotuilta sopimuspelloilta korjattu sato (sopimuspello = pellon omistaja nostaa peltotuotteen, mutta karjatila korjaa sadon), on tilan kalleinta säilörehua. Niiden osalta yhteistyömalleja kasvinviljelytilojen kanssa kannattaa kehittää niin, ettei yhteistyö tule liian kalliiksi karjatilalle.

PITKÄN AIKAVÄLIN TEKEMISTÄ

Säilörehun tuotantokustannuksella on oleellinen vaikutus nautatilan talouteen, mutta se ei yksin ratkaise kannattavuutta. Lähtökohtaisesti hyvät satotaso ja laatu on aina syytä pitää tavoitteina. Satotason lisäksi oleellista on se, millaisilla panostuksilla sato saadaan ja lopulta, millaista maitoa sillä voidaan tuottaa. Harvalla tilalla tilanne on niin mallillaan, ettei mitään kehitettävää löydy.

Pidemmällä aikavälillä rehustuksen kannattavuuden kehittäminen on aina tasapainon hakemista kustannusten ja hyötyjen välillä sekä tilakohtaisten ratkaisujen päivittämistä uuden tiedon ja kokemuksen valossa. Se on kehittyvän tilan toimintatapa. ■

Nautasuomen asiakkuuspäälliköt auttavat nautatila-asiakkaita säilörehun ja viljan tuotantokustannuksen selvittämisessä. Kustannuksen voi laskea myös itse tuotantokustannuslaskurilla atriatuottajat.fi/palvelut-tuotannon-kehittamiseen

TEKSTI: Suvi Rinta-Kiikka, Viestintätoimisto Selander & Co; Juha Ryhänen, Nautasuomen asiakkuuspäällikkö, Itä-Suomi

Tuottoa pääomalle

Sijoitetun pääoman tuotto kertoo, millaista tuottoa tilan toimintaan pitkäaikaisesti sitoutunut raha tuottaa. Lähtökohtaisesti investointien pitäisi perustua tuotantotaloudellisiin tarpeisiin myös maataloudessa.

Menneinä aikoina maatilalan menestys riippui lähinnä yrittäjän ahkeruudesta ja huolellisuudesta. Nykyisin tuotanto voi sitoa pääomaa jopa useita miljoonia, joten menestystä määrittää yhä enemmän se, millaista tuottoa sijoitetulle pääomalle kyetään tekemään. Jos tilalla tehdään töitä 2 500 tuntia vuodessa, pitäisi työlle saada palkkaa 50 000 euroa ja yritykseen sijoitetulle 1 000 000 euron pääomalle tuottoa toiset 50 000 euroa (5 %).

INVESTOI VIISAASTI

Valaistaanpas asiaa tarinalla yrittäjästä Kauranen ja Vehnänen. Vehnänen tykkää isoista tehokkaista koneista, Kauranen rahasta. Molemmilla on 300 sonnin loppukasvattamo ja 100 ha peltoa karkearehun tuotannossa. Kumpikin tekee samanlaista säilörehua yhtä paljon.

Vehnäsellä on ikiomat koneet arvoltaan 500 000 euroa. Kaurasella on oma traktori ja apevaunu (yhteensä 100 000 euroa). Lisäksi hän omistaa koneita yhdessä kahden muun tilan kanssa 150 000 euron osuudella. Kumpikaan ei urakoi.

Kasvattamon ruokintapöydän ”lakaisuun” (2x/vrk) Vehnäsellä on käytössä 20 000 euron pienkuormaaja. Kaurasella 10 000 euron rehunsiirtäjärobotti (lakaisee 12x/vrk). Kaurasen navetassa on ritiläkumimatot ja luonnollinen ilmanvaihto. Vehnäsellä paljaat ritiläpalkit ja automaatti-ilmanvaihto. Molempien navetat maksoivat 450 000 euroa. ”Lakaisijarobotin” ja ritiläkumimattojen myötävaikutuksesta Kaurasen sonnien päiväkasvu on 50 grammaa suurempi ja hävikki 5 prosenttia pienempi kuin Vehnäsellä. Yhteiskoneiden ansiosta karkearehun tuotantokustannus Kaurasella on 6 snt/kgka pienempi kuin Vehnäsellä.

Näiden valintojen seurauksena Kaurasen tilan sijoitetun pääoman

tuotto on vuodessa 70 000 euroa suurempi ja sijoitetun pääoman tuotto-prosentti on 7 prosenttia korkeampi kuin Vehnäsellä. Tilinpäätöksen tehtyään Vehnänen syö päivälliseksi purkkihernekeittoa, Kauranen pihvin kyytipokanaan lasillinen hyvää punaviiniä.

Mikä on tarinan opetus? Pääoma kannattaa sijoittaa harkiten ja kohteisiin, joissa se tuottaa parhaiten. Yleensä paras sijoitetun pääoman tuotto saadaan tuottavuutta parantavista investoinneista. Valitettavan usein esimerkiksi koneinvestointeja ohjaa enemmän lompakon kuviteltu paksaus kuin tuotantotaloudellinen tarve. Silloin hyvä sijoitetun pääoman tuotto jää vain kaukaiseksi haaveeksi. ■

SIOJETUN PÄÄOMAN TUOTTO

Maatila Oy	Nettotulos + korkokulut + verot
Maatila MVL	Maataloustulo + korkokulut + mahdollinen tasausvaraus - yrittäjien palkkavaade
Sijoitetun pääoman tuotto-%	(Sijoitetun pääoman tuotto/ Tuotantoon keskimäärin sitoutunut pääoma)* 100 %

Eläinten hyvä hoito kannattaa

Kaikkiin havaittaviin tuotantotappioihin on syytä puuttua, jotta tuotannon kannattavuus voidaan ylläpitää. Eläintenhoitoon ja olosuhteiden parantamiseen kannattaa satsata. Niitä ei kannata nähdä ensisijaisesti kustannuksena, vaan mahdollisuutena karsia erilaisia tappioita aiheuttavia seikkoja, kuten ylimääräistä työtä, kuolleisuutta, lihantarkastuksessa tehtyjä poistoja tai alentunutta liha- tai maitotuotosta.

Hoidon ja olosuhteiden parantamisesta saatavia hyötyjä eivät kaikki silti näe, vaikka ne olisivat ilmeisiä. Tästä tyypillinen esimerkki on betonipalkkien kumittaminen, jota osa tiloista vastustaa, vaikka kuolleisuuden ja muiden riskien vähenemisestä sekä tuotantotulosten paranemisesta pehmeällä alustalla on olemassa oheisen taulukon mukaisesti selvää näyttöä.

Eläinten hyvinvointi on kannattavan tuotannon peruste. Erilaiset terveysongelmat ja niiden taustalla olevat hoidon ja olosuhteiden puutteet aiheuttavat jatkuvaa harmia sekä alentunutta kasvua ja maidontuotosta. Työmäärä kasvaa, mutta työn tehokkuus ja saatavat tuotot pienenevät. Kannattavan tuotannon perustana olevaa kustannusjahtia ei sovi erehtyä tekemään tuottavuuden kustannuksella, sillä alenevat tuotot ja lisääntyvät harmit ajavat tuotannon karille.

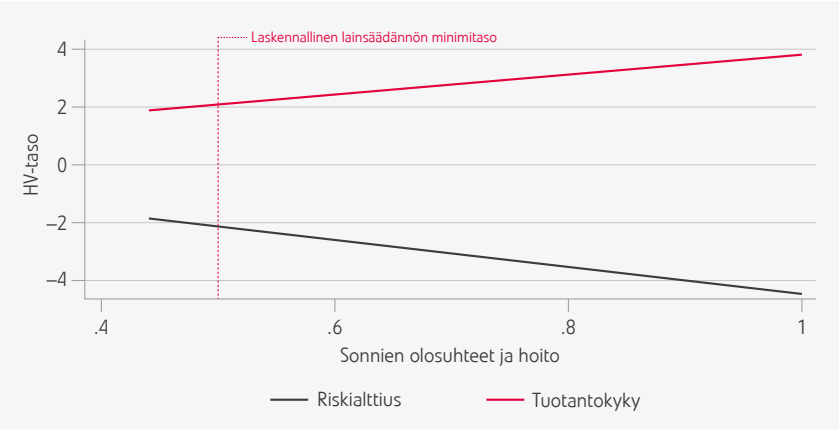
Erilaisia terveysindikaattoreita, kuten maitotilalta myytävien vasikoiden laadua, kannattaa seurata tarkasti. Niiden heikentynyt kasvu ja terveys voivat paljastaa vasikoiden kasvatukseen, kuten ternimaidon saantiin ja jatkuvaan tautipaineeseen, liittyviä puutteita, joita korjaamalla voidaan parantaa vasikoiden laadun lisäksi lehmien maitotuotosta entisestään ja lisätä näin tilan kannattavuutta. Tuotos on voinut olla aiemminkin niin hyvä, ettei siihen olisi ollut syytä suoraan puuttua.

Asiantuntijoiden ja yhteistyökumppanien palaute kannattaakin nähdä mahdollisuutena parantaa omaa tuotantoaan eikä moitteena, jota vastaan olisi syytä puolustautua.

Nautatilojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä Naseva on kehitetty, jotta eläimet voitaisiin pitää entistä terveempinä ja sairauksien aiheuttamat tappiot ja harmit voitaisiin minimoida. Nasevan tietojen perusteella on nähtävissä, että olosuhteet ja hoito vähentävät tilojen hyvinvointiriskiä ja lisäävät eläinten tuotantokykyä. Niitä voi-

daan arvioida terveydenhuoltokäynnillä tehtyjen iho- ja nivelvaurio -arvioiden, käyttäytymis- ja ontumisarvioiden sekä teurastuksessa todettujen lantaisten ruhojen, keskenkasvuisten teuraiden, ruhjeiden ja rasvaisten ruhojen määrän sekä päiväkasvun ja lihakuuden perusteella. Kuvan perusteella voi päätellä, että hyvään hoitoon kannattaa satsata kohtuullisin kustannuksin. Sillä voi vähentää tuotannon riskejä ja parantaa saatavissa olevia tuloja.

Pehmustettu makuualue	Nettokasvu, g	Hylätyt kilot	Ruhjeita	Kuolleisuus
Ei	600	0,42 %	10,41 %	4,73 %
Kyllä	628	0,26 %	6,55 %	3,02 %

SONNIEN RISKIALTTIUS ja tuotantokyky Nasevan terveydenhuoltokäynnillä arvioitujen olosuhteiden ja hoidon tason suhteen.

Miten saada nautatilan vilja riittämään?

Jos edullinen oman viljan korvaaja olisi tarjolla, sitä käytettäisiin jo. Tiloilla mietitäänkin nyt kuumeisesti, miten oman viljan käyttö saataisiin optimoitua, tai miten heikoksi jäänyttä viljasatoja kompensoitaisiin.

Moni tila miettii nyt oikeaa strategiaa haastavassa tilanteessa, jossa viljan hinta on korkealla, mutta omaa viljaa on vähemmän kuin normaalisti. Milloin ostaa ja millä riskillä? A-Rehulla tuottajien pulma on tiedossa. Kukaan ei pysty ennustamaan, miten viljan hinta kehittyy kevättalvella. Käytetäänkö omat viljat pois niin, että on täysin ostokomponenttien varassa keväällä vai pienentääkö riskiä täydentämällä omaa viljaa jo nyt ostokomponenteilla? Muutamille tiloille A-Rehu on jo syksyn aikana valmistanut teollista rehunappulaa, johon on sisällytetty mahdollisimman paljon energiaa, jotta omaa viljaa säästyy. Hankalin kustannuspaine on niillä tiloilla, jotka ovat puhtaasti ostokomponenttien varassa.

PIENTÄ SÄÄTELYÄ

Väkirehuruokinnan säätämisen mahdollisuuksiin ja kannattavuuteen vaikuttaa sekä tilan ruokintatapa että tuotantosuunta. Seosrehuruokinnassa viljaa korvaavien komponenttien sekoittaminen appeeseen on mahdollista, vaikkakaan ei mutkatonta. Erillisrehuruokinnassa viljan vaihtoehdot rajautuvat täysrehuihin ja puolitiivisteisiin. Vilja-puolitiiviste-ruokinnassa kannattaisi ehkä miettiä puolitiivistettä, jossa on mukana myös viljaa, ei pelkkää valkuaista, jolloin oman viljan käyttö hieman vähenee.

TÄYDENTÄVIÄ ENERGIALÄHTEITÄ

Viljassa ruokinnan kannalta tärkeää on tarkkelys, josta eläin ja pötsimikrobit saavat nopeasti energiaa. Yhtenä tärkeilyn korvaajana voidaan käyttää muita sokereita, joita nautojen ruokintaan

saadaan lähinnä melassista. Myös glyserolilla pystytään hakemaan energiaa appeeseen. Hyvänä energialähteenä voidaan käyttää myös rasvoja, mutta niin pötsisuojattujen kasvirasvojen kuin öljyjenkin hinnat ovat olleet noususuhdanteisia. Samoin on käynyt viljan edullisempien sivujakeiden, joiden saatavuus on heikentynyt.

”Vaikka teollinen rehu on kalliimpaa kuin sieltä täältä kokoon haalittu vilja, sille luvatut arvot toteutuvat aina.”

Juurikasviljelmien lähellä toimivat tilat voivat saada pientä apua rehutilanteeseen myös tuoreileikkeestä. Se on kuitenkin enemmän säilörehun kuin viljan korvaaja. Tilalla voi varovaisesti kokeilla tiputtaa viljan määrää pari kiloa ja korvata se tuoreileikkeellä. On kuitenkin syytä muistaa, että juuri laadukkaaseen nurmirehuun panostaminen on nautatilan paras tapa saada pitkän tähtäimen säästöä ruokintakustannuksiin. Oli vuosi millainen hyvänsä muiden komponenttien osalta, laadukas ja monilajinen nurmi tuo tilalle säästöä.

SÄÄSTÖÄ, MUTTA MILLÄ HINNALLA?

Jos väkirehuruokinnasta nipistetään, sillä on vaikutuksensa myös tuotantoon. Lihakarjapuolella on syytä pohtia, kannattaako tämänhetkisillä viljojen hinnoilla tavoitella maksimikasvuja vai hyväksytäänkö se, että pienempienergisellä dieetillä sonnien päiväkasvut

ovat pienemmät. Lypsykarjatiloiilla ei väkirehusta tinkiminen juuri kannata, sillä eläimille aiheutuu herkästi energiavajetta, piilevää ketoosia ja tiinehtymisvaikeuksia. Eläinterveyden kustannusten kasvu on taloudellisesti vielä hankalampi asia kuin suurempi väkirehukustannus. Tässä rehutilanteessa lypsykarjatilalla voidaan punnita sitäkin, pistääkö lehmiä esimerkiksi aikaisemmin umpeen.

Toivotaan todella, että seuraava kesä on viljasadolle parempi. On myös hyvä muistaa, että vaikka teollinen rehu on kalliimpaa kuin sieltä täältä kokoon haalittu vilja, sille luvatut arvot toteutuvat aina. Nautasuomen asiakkuuspäälliköt auttavat löytämään järkevimmän vaihtoehdon ruokinnan täydennykseen myös nyt, kun ruokinnan optimointi on erityisen haastavaa ja tärkeää.

HUOMIOITAVAA RUOKINTASTRATEGIASSA

- Väkirehumäärän vaikutus tuotantotuloksiin
- Eläinterveyden varmistaminen
- Tilan riskinotto-kyky: komponentteja tasaisesti oman viljan ohelle vai oma vilja ensin käyttöön?
- Nurmirehun laatuun ja monipuolisiin kasvilajeihin panostaminen pitkällä tähtäimellä
- Tuen ja optimoinnin tarve ruokintasuunnittelussa

Hävikki maksaa – eläinterveys ja kuolleisuus näkyy nautatilan tilissä

TEKSTI: Tomi Karsikas, aluepäällikkö, Nautasuomi

Maitotilalle lisää tiliä poistolehmistä?

Olen viimeisen vuoden aikana useaan kertaan havahtunut tuotannollisesti erinomaisillakin maitotiloilla varsin suureen tilalla kuolleiden lehmien määrään. Tätä juttua varten pääsin tarkastelemaan asiaa Nasevan tilastojen valossa atrialaisilla maitotiloilla. Lähes 24 prosenttia atrialaisten maitotilojen poistamista lehmistä kuolee tilalla, eikä päädy teuraaksi. Kaikelle tälle elintarvikkeeksi kelpaavalle suomalaiselle nautanlihalle olisi markkina olemassa.

Teuraslehmistä maksettava tuottaja-hinta on noussut voimakkaasti viimeisten parin vuoden aikana. Lisäksi poistettavien teuraslehmien keskipaino on noussut. Maitotilojen myymistä teuraslehmistä Atria on tänä vuonna maksanut keskimäärin 800 euroa/teuraslehmä, ja kesän ja syksyn aikana hinta on edelleen noussut. Tämän lisäksi tilalla kuolleiden lehmien osalta maksettavaksi tulee raatokeräilyn maksu, 117 euroa. Tästä kertyy yli 900 euron menetys keskimäärin yhtä tilalla kuollutta lehmää kohti.

OTETAAN ESIMERKKI:

100 lehmän maitotilalla poistetaan keskimäärin 30 lehmää vuodessa. Jos näistä kolmasosa kuolee tilalla, siitä aiheutuu noin 10 x 917 euron eli 9 170 euron menetys teurastileinä ja raatomaksuina. Jos tila myy maitoa meijeriin 9 000 litraa lehmää kohti vuodessa, olisi (tilalla kuolleiden) lehmien myymisellä teuraaksi mahdollista saada lisätuloja 9 170 € / 900 000 l = 1,0 snt tuotettua maitolitraa kohti.

PALJON VAIHTELUA TILOJEN VÄLILLÄ
Tilastoja tarkastelemalla näyttää siltä, että korkea tilalla kuolleiden lehmien osuus vaivaa erityisesti yli 50 lehmän tiloja. Pienemmillä tiloilla lehmäkuolleisuus on huomattavasti alhaisempaa, ja lähes 40 prosentilla alle 50 lehmän tiloista tilalla kuolleiden lehmien osuus poistetuista on alle 10 prosenttia.

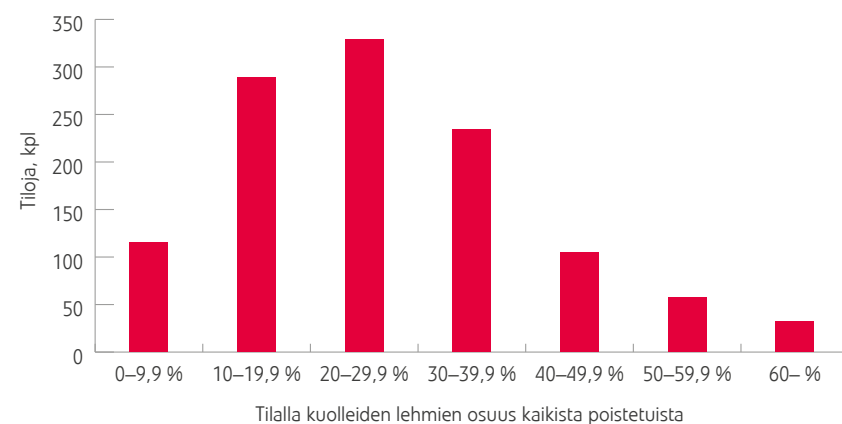
SUUNNITELMALLISUUTTA LEHMIEN POISTOIHIN

Syyt lehmäkuolleisuuden taustalla ovat varmasti moninaiset. Olisiko suunnitelmallisuuden lisäämisellä mahdollista saada useammat lehmät raadonhävityksen sijaan elintarvikekäyttöön? Tärkeää

olisi, että poistettavat lehmät ilmoitettaisiin teuraaksi riittävän ajoissa, ennen kuin eläimen kunto menee niin huonoksi, että eläin joudutaan lopettamaan. Kiimantarkkailuihin, siemennyksiin ja tiineystarkastuksiin on maitotiloilla vakiintuneet rutiinit. Onko vakiintuneita rutiineja poistettavien lehmien valintaan ja teuraaksi ilmoittamiseen?

”Tappiota yli 900 €/lehmä eli 1 snt/ maitolitra.”

MONELLA TILALLA ISO OSA LEHMISTÄ EI PÄÄDY TEURASTAMOON, YLI 50 LEHMÄN ATRIAN MAITOTILAT

Yrityksen tuloksenteon näkökulmasta tuottavuutta lisäävät investoinnit ovat yleensä parhaita. Eläinten hyvinvointiin satsatut rahat maksavatkin usein itsensä takaisin muutamassa vuodessa tuottavuuden nousun mukanaan tuomilla euroilla. Tässä muutamia havainnollistavia laskuesimerkkejä, jotka osoittavat sekä maitotilojen lehmäkuolleisuuden että loppukasvatuksen hyvinvointitekijöiden vaikutuksia tilan talouteen.

TEKSTI: Juha Ryhänen, asiakkuuspäällikkö, Nautasuomi

Parempaa tuottavuutta nautojen loppukasvatukseen

Yksi parhaista keinoista tuottavuuden nostoon lihanautatilalla ovat sonnien pehmustetut makuualueet. Tähän mennessä kertyneen datan perusteella voidaan todeta, että kuolleisuus ja ennenaikaiset poistot ovat vähentyneet merkittävästi tiloilla, joilla on karsinoissa ritiläkumimatot tai kuivikepohja. Pehmustettu makuualue vähentää kuolleisuutta 1,7 %, parantaa päiväkasvua 28 g ja lähes puolittaa alle 300-kiloisten sonniruhojen osuuden. Paljailta ritiläpalkeilta ennen aikaan teuraaksi lähtevien sonnien tilityshintaa alentava vaikutus on keskimäärin 0,08 €/kg.

OTETAAN ESIMERKKI:

Ritiläkumimatot 300-paikkaiseen sonnikasvatamoon maksavat noin 100–120 euroa eläinpaikkaa kohden (2 m²/eläin, a´ 50–60 €/m²). Investoinnille saa hyvinvointi-investointiavustusta 35 prosenttia kustannuksista. Tällöin investoinnista jää tilalle maksettavaa noin 22 000–27 000 euroa riippuen asennuskustannuksen suuruudesta. Lisäksi Atria maksaa hyvinvointilisää loppukasvattamoille, joilla makuualue on pehmustettu. Investoinnin kannattavuudesta saadaan hyvä kuva, kun sijoitetaan katelaskelmaan luvut keskimäärin toteutuneista muutoksista: kuolleisuus -1,7 prosenttia, kasvu +28 g/d, lihan hinta +0,12 €/kg (=hyvinvointilisä 0,04 €/kg + pienten teuraiden vähenemä 0,08 €/kg). Lisäksi huomioidaan investoinnin kiinteät

kustannukset (=kunnossapito+poisto+korko). Laskelman lopputulemana tilan liikevoitto nousee noin 19 000 euroa vuodessa hyvinvointisatsauksen ansiosta. Noin 25 000 euron panostuksella saadaan siis lähes samansuuruinen voitto. Ei huono.

”Noin 25 000 euron panostuksella saadaan siis lähes samansuuruinen voitto.”

Toinen merkittävä hyvinvointi- ja kasvutekijä on rehun jatkuvan saatavuuden varmistaminen nautoille. Rehunsiirtäjärobotti onkin ollut poikkeuksellisen hyvä investointi loppukasvattamoille. Myös rehunsiirtäjälle on mahdollista saada hyvinvointi-investointiavustus. Kyseinen laite huolehtii siitä, että pöydälle jaettu ape pysyy eläinten ulottuvilla koko ajan. Robotin työntäessä rehua nautojen ulottuville, se näyttäisi myös aktivoivan niitä syömään enemmän. Robotin positiivinen vaikutus päiväkasvuihin on arviolta noin 20–30 g/d ja työtä säästyy vähintään puoli tuntia päivässä. Noin kymppitonnin satsauksella tuotannon liikevoitto nousee reilut 7 000 euroa 300 eläinpaikan kasvattamossa. Takaisinmaksuaika investoinnille on noin puolitoista vuotta ja sijoitetun pääoman tuotto noin 70 prosenttia.

”Yhteenvetona voidaan sanoa, että lähes kaikki toimet ja investoinnit, joilla on vaikutusta eläinten hyvinvointiin, terveyteen, hävikin pienenemiseen ja kasvujen paranemiseen, ovat kannattavia myös taloudellisessa mielessä.”

Resurssitehokkuutta vai ryöstöviljelyä?

Kulunut kasvukausi ja syksy ovat tuoneet mukanaan poikkeuksellisen kokonaistilanteen, jonka seurauksena tilojen mukautumiskykyä ja talousosaamista tullaan koettelemaan aivan uudella tasolla. Kriisitilanteen selättämiseksi viljelypuolella on onneksi olemassa keinoja.

Nyt, jos koskaan on hyvä pitää pää kylmänä ja rauhallisesti todeta, missä mennään. Muista, ettei minkään alan menestysyrityksiä johdeta ”mututuntumalla” vaan toimintastrategioita hiotaan huolellisesti.

ANALYSOI, LASKE, VARAUDU – OLE JOHTAJA
Viljelysuunnitteluun kannattaa käyttää erityistä huolellisuutta, sillä se antaa raamit koko toiminnalle. Huolellinen ja oikein tehty suunnitelma huomioi tilan heikkoudet ja vahvuudet, ja kokoaa yhteen tarpeet ja vaadittavat ratkaisut, myös taloudellisesta näkökulmasta. Tukiehtojen täyttymiseksi tehty lannoitelaskelma ei ole sama asia.
Hyvän viljelysuunnitelman tekemiseen tarvitsen tietoa. Laske itsellesi konkreettisesti auki, paljonko tilallasi on mahdollista käyttää rahaa tulevan kauden panoksiin, kokonaisbudjetti huomioiden. Sopeuta kokonaisuus mahdollisimman lähelle saatua lopputulosta, vaikka joutuisitkin tekemään kompromisseja. Budjetointi on johtamista ja varautumista, joka vie stressiä pois, koska elämän ennakoitavuus paranee. Kotieläintilojen kannattaa laskea, paljonko satotuotteita toiminta

vaatii, varastot huomioiden, ja lähteä tarveperusteisesti suunnittelemaan tulevaa kautta. Laske tarvittavat alat itsellesi auki toteutuneiden satojen kautta hehtaareina ja mieti, mitä oikeasti tarvitset. Älä kuitenkaan unohda puskureita. Selvitä siis toimintasi reunaehdot etukäteen. Jos et selviydy tehtävästä yksin, etsi tueksesi oikeat henkilöt, olivatpa he neuvojia tai muita tuottajia, ja varaudu käyttämään suunnitteluun riittävästi aikaa.

KOHDISTA JA PRIORISOI
Tiloilla, joilla sadontuotto on tasapainossa tai kenties liian puolella tarpeeseen nähden, on nyt oikea hetki lähteä toteuttamaan odottavia peruskunnostustöitä ja maksimoida erilaiset kesanto- ja luonnonhoitoalat. Viljely kannattaa keskittää parhaille maille, joissa on varma sadontuottokyky ja ohjata niille maksimaaliset panokset. Toimiminen mahdollisimman pienellä alalla, mutta tehokkaasti, on taloudellisessa mielessä järkevämpää kuin laajaperäisesti laittaen panoksia maltillisesti kaikkialle. Peruskunnostetavat tai kesannoitavat alat eivät vaadi esimerkiksi lannoitteita, vaan niillä on mahdollista saavuttaa parempi tukitaso heti tai tuottaa paremmin tulevaisuudessa. Aktiivitulojen kannattaa hyödyntää

sadonkorjuuvelvoitteen puuttuminen, sillä vaikka sinulla olisi jo luonnonhoitoalojen prosentit tapissa, älä korjaa satoa tai laita panoksia yhdellekään tarpeettomalle hehtaarille.
Mieti myös työvaiheet huolella. Esimerkiksi säilörehunteossa korjuukertojen määrällä vaikutetaan kustannuksiin voimakkaasti. Kahdella korjuulla korjattu säilörehu on helposti edullisempaa kuin kolmeen korjuun taktiikalla tuotettu, etenkin, jos korjuun hoitaa urakoitsija. Tällaista on toimia resurssitehokkaasti.

VALITSE SÄÄSTÖKOhteet VIISAASTI
Tiukka tilanne laittaa käyttämään kaikki käytettävissä olevat keinot, joten haasteena on osata valita oikeat kohteet ja tavat. Säästäminen voi nopeasti kääntyä ryöstöviljelyn puolelle, jossa maan viljavuus heikkenee ja sen seurauksena toiminnan pitkäjänteisyys rapautuu. Ryöstöviljely voi oireilla nopealla aikavälillä myös satovarmuuden menetyksenä. Tältä välttyäkseen tila tarvitsee resurssiviisautta tehokkuuden rinnalle. Viisauteen kuuluu terve varovaisuus. Älä lähde ottamaan liian suuria riskejä eksoottisilla tai erikoisilla kasvilajeilla tai -lajikkeilla, joiden menestyminen tai soveltuvuus rehuksveiksi ei ole varmaa.

”Selvitä siis toimintasi reunaehdot etukäteen, ja jos et selviydy tehtävästä yksin, etsi tueksesi oikeat henkilöt.”

Viljelykiertojen monipuolistaminen on yksi tapa löytää järkevää tuotto-panostehokkuutta, tästä esimerkkeinä:
• Hernettä ja härkäpapua voidaan tarvittaessa (ei ihanteellisesti) viljellä ilman lannoitteita: typpiomavaroisuus yhdistettynä korkeampaan tukitasoon ja positiivinen vaikutus maaperään sekä viljan tauteja torjuva vaikutus. Siemenkustannuksessa ei säästöjä, varma kysyntä markkinoilla.
• Heinien ja apiloiden siemenviljely: Etenkin apiloiden siementuotannolle on tarvetta, vaikkakaan satovarmuus ei aina ole taattua. Sopimustuotantoa, lannoitustarve pientä.
• Harkitse rypsin tai rapsin mukaan ottamista tai painotusta viljelykierrossa: matala siemenkustannus/ha yhdistettynä korkeampaan tukitasoon ja mahdollisuuteen päästä kemiallisesti juolavehnästä eroon. Vaatii hyvän lannoituksen. Taattu kysyntä ja tarve markkinoilla.

Lannoittamisesta voi löytää järkeviä säästönäkökuulia, kun osaa kiinnittää oikeisiin asioihin huomiota. Tästä esimerkkeinä:
• Satotason ja lannoitustason välinen yhteys: Mikäli toteutuneet lannoitustasot eivät ole kytköksissä toteutuneiden satotason kanssa (ei kannata katsoa poikkeusvuosien tuloksia) eli käytännössä lannoitat suurempaa satoa kuin pelloilta saat, lannoitus on epätasapainossa tai pelloilla vallitsee satoa rajoittava ongelmatilanne, jolla ei ole tekemistä ravinteiden kanssa. Niin kauan, kun ongelmaa ei korjata, on järkevämpää laskea lannoitusta kuin jatkaa samalla tavalla, koska vaste puuttuu.
• Maaperän ravinnereservien hyödyntäminen: Suomessa on viljelymaita, joissa riittää tuhansiksi viljelyvuosiksi esimerkiksi fosforia tai kaliumia. Selvitä, onko sinulla sellaisia peltoja ja valitse lannoitteet sen mukaan.
• Säilörehun ravinnepitoisuudet suppean kivennäisanalyysin perusteella viittaavat yllannoitus-tilanteeseen: Tulkitse tilanne ja korjaa lannoitusta. ■

Kaikki irti lannasta – kuivalannan pintalevityksellä veden pidätyskykyä ja lisää satoa

Lanta on kotieläintilojen valttikortti, joka kannattaa hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti. Lannan olomuoto vaikuttaa sen käyttöön, mutta tietyissä tilanteissa on mahdollista ja järkevää astua totutun ulkopuolelle.
Tuottava naudatilan nurmi -hankkeessa pilotoitiin kuivalannan pintalevitystä satovuosien nurmille. Kokeessa haluttiin tarkastella, uhkaako kuivalannan pintalevitys rehun hygieniää ja mikä on sen satovaikutus. Pilottitilan kuivalanta oli turvekuivittettua ja sitä levitettiin tarkkuuslevitysvaunulla 15 ja 30 t/ha toukokuun puolen välin kiepeillä kolmannen vuoden nurmelle.
Lopputuloksena todettiin, että kuivalannan pintalevitys oli hyvä toimenpide. Se nosti satoa 15 t/ha käsittelyllä noin 1600 kg/ha verrattuna kontrolliin eikä rehun hygieniä kärsinyt.
Lue koko pilottitarina: atriatuottajat.fi/kuivalannan-pintalevitys-nostaa-sailorehunsatoa-kuivana-vuonna

MIKÄ ON POIKAKOTI?

Paljon käytetty lempinimi atrialaiselle siitossonnikasvattamotoiminnalle, joka alkoi vuonna 2004. Lisätietoja: atriatuottajat.fi/tuotannonkehitys/atrianauta/siitossonnikasvattamo

EIJA KÄRKKÄINEN antaa pojalleen Karille onnenpotkun: Terveyttä, jaksamista ja onnea!

Sukupolvi vaihtuu Ollilan charolaiskarjassa

Ollilan karja on ainoa, jonka sonnit ovat olleet Atrian siitossonnien kasvukokeissa keskeytyksettä koko ”poikakotitoiminnan” ajan. Sukupolvenvaihdoksen jälkeen alkoi 18. kasvukoetalvi, jossa tilan sonnit ovat mukana.

Ollilan karjasta tuli ensimmäisen toisen polven ”poikakotitila”, kun Eija ja Ari Kärkkäinen siirsivät vastuun tilasta Karille. Agrologiopintojen alkaessa päätös jatkamisesta oli Karille selvä, samoin se, että emokarja on osa tilakokonaisuutta jatkossakin. Opinnot jatkuivat Viikissä ja nyt on agronomiopinnokin loppusuoralla. Eija iloitsee, että karjan eteen tehty työ ei ole mennyt hukkaan, mutta äitinä hän kuitenkin toivoo, että jatkaja mitoittaa tuotannon resurssiensa mukaan.

KOKONAINEN KARJA RUOTSISTA IISALMEEN

Joulukuussa 2002 uudehkoon, tyhjentyneeseen lypsykarjapihattoon saapui 20 lehmää, 30 hiehoa ja 2 siitossonna Ruotsista. Ne olivat puhdasrotuisia charolaiseläimiä, joista suurimman vaikutuksen Eijaan teki kookas sonni Rivaldo. ”Tä-häinkö karsinaan on tarkoitus mennä?”, se tuntui kysyvän ja Eija hämmästeli vieressä. Eläinten hankinnassa auttoivat silloin Anne-Marie Rosenlew ja Katri Strohecker. Tämän jälkeen karjaan on ostettu pelkästään uusia siitossonneja.

POIKIMAKAUSI ON TÄRKEÄ

Ari lähti tilan ulkopuolelle töihin vähän ennen emotuotantoon siirtymistä. Eija laskeskelee ehtineensä hoitaa yhdek-

säntoista poikimakautta. Ensimmäisetkin punaiset emotilan muistikirjat ovat yhä tallella, ja niiden vaalimista Eija on halunnut korostaa Karille. Niihin Eija on kirjannut kaiken, mitä keväällä eläinten kanssa tapahtuu ja niitä luetaan, kun Faban jalostusneuvoja Tero Mustonen käy katsomassa sonnisaalista. Eija iloitsee, että nykyään emotuotannosta on tarjolla alkuaikojia paremmin neuvonnallista tietoa, mutta myös vaatimukset jalostuskarjanhoidossa ovat lisääntyneet.

OLLILAN SONNIT OVAT LEVINNEET KOKO SUOMEEN

Charolaisrotuinen karja tuottaa hyvin vain, jos ruokaa on tarpeeksi tarjolla, opastaa Eija Karia. – Kivennäississäkään ei kesällä pidä säästellä. Kun työtä haluaa yksinkertaistaa, kannattaa pitää yksi poikimaus, jossa kaikki emot ovat samassa ruokintaryhmässä ja vain uudistukseen tarvittavat lehmävasikat jätetään itselle, Eija jatkaa.

Poikakotitoiminta on sopinut tilalle hyvin. Joka sonnihuutokaupassa on myyty Ollilan sonneja siitokseen. Eija arvostaa sitä, että kasvukokeesta ei päästetä töihin kuin hyvin käyttäytyvät sonnit. Mitä vanhemmaksi hoitaja tulee, sen enemmän osaa antaa arvoa hyvin käyttäytyville eläimille. Ollilan karjan emoistakin on haluttu jalostaa kesyjä.

TEKSTI: Susanna Vehkaja, kehityspäällikkö, Nautasuomi KUVA: Juha Ryhänen

MITÄ SEURAAVAKSI?

Kari aikoo ottaa rakennusten olemassa olevia neliöitä hyötykäyttöön esimerkiksi tekemällä lisää vasikkapiiloja ja parempia eläinten hoitotiloja. Emojen lisäämisen sijasta hän keskittyy ensin peltojen kunnostukseen. ■

OLLILAN LUOMUTILA, IISALMI

- Puhdasrotuiset charolaiseläimet: emoja 55–60 kpl, siitossonneja 2 kpl, uudistushiehot 10–15 kpl.
- Sonnivasikoista parhaat siitossonnikasvattamoon, ylimääräiset hyvät siitoshiehot siitosvälytykseen, loput vasikoista välitykseen. Parhaat lehmät tai hiehot siemennetetään.
- Karja on genotyyppitetty ja kuuluu emolehmätarkkailuun, luomussa vuodesta 2005.
- Viljelyksessä 160 ha. Oman rehuntuotannon ohessa tuotetaan luomuviljaa.
- Koneurakointia: paalaus ja karhotus.

Suurustettu lihaliemi ja juustoleivät

4:lle
Valmistusaika: 6 h

2 kg naudan potkaa ja häntää
4 sipulia
4 porkkanaa
1 purjo
2 palsternakkaa
6 laakerinlehteä
6 maustepippuria
1 dl kuivattuja keittojuureksia

vehnäjauhoja
kermaa
hienonnettua persiljaa
(suolaa)

Pilko potkat ja hännät pienempiin osiin. Kuori sipulit, pese kasvikset ja pilko reiluiksi paloiksi. Laita luut, hännät, pilkotut kasvikset ja loput mausteet pataan. Kaada pataan vettä niin, että kaikki ainekset peittyvät. Keitä 4–6 tuntia. Keittämisen jälkeen siivilöi liemi,

anna jäähtyä ja kuori pinnalta rasva pois. Suurusta tarvittava määrä lihaliemä vehnäjauhoilla ja lisää lopuksi tilkka kermaa, hienonnettua persiljaa sekä tarvittaessa suolaa.

Juustoleivät

4 maalaisleipäsiivua
3 rkl majoneesia
150 g juustoraastetta
2 kananmunan keltuaista
salvia lehtiä

Voitele leivät majoneesilla. Sekoita juustoraaste, keltuaiset sekä hienonnettu salvia keskenään ja levitä seos leipien päälle. Paahda leipiä 220-asteisessa uunissa 10–15 minuuttia.

Vinkki! Ylimääräisen lihaliemen voi pakastaa esimerkiksi jääpalamuotteihin. Sen jälkeen sitä on helppo käyttää vaikka keitoissa tai kastikkeissa.

LEMPIRESEPTINI

Kalliot suosittelevat

”Maistuvaa arkiruokaa”

PÄIVI JA JUHA KALLIO

Päivi ja Juha ovat Nivalassa sijaitsevan Kallion tilan isäntäpari. He teurastavat joka vuosi tilallaan omien nautojensa lihaa omaan käyttöön.

”Meillä ruho hyödynnetään kokonaisuudessaan, esimerkiksi maksasta valmistetaan herkullista maksalaatikkoa. Naudan luista keitetään lihaliemi, joka on erinomainen kastikepohja esimerkiksi lihapulliin, lihakeittoon ja muihin liharuokiin. Lihaliemä meillä syödään arkiruokana lämpimien juustovoileipien kera.”

Muré-reseptikirja

Resepti on julkaistu Muré-reseptikirjassa keväällä 2021. Reseptikirja on ylistys ja hatunnosto tilajäljitettävälle suomalaiselle lihalle ja Atrian omalle Muré-ravintolalle. Kirjoja voit ostaa osoitteesta atrialihakauppa.fi tai Gastrogrill Muré-ravintolasta Helsingissä.

Atria Wilhelm Smoky Bites

Atria Wilhelm Smoky Bites on lihaisa, mehevä ja savuisa napostelutikku suomalaisesta lihasta, joka voidaan syödä sellaisenaan, lämmitettynä tai vaikka dipaten. Tikuissa on korkea lihapitoisuus, sillä 100 grammaan tuotetta on käytetty 129 grammaa lihaa. Tämän lisäksi ne ovat runsasproteiinisia, sillä niissä on 27 prosenttia proteiinia. Tämä tikku on täydellinen napostelun nälkään, mutta sopii myös arki-illan nopeaksi ruoaksi.

Tervetuloa ostoksille tuottajamyynntiin

Tuottajamyynnti hoitaa nauta-, sika- ja broileritilojen omapalautuksia. Tuottajat voivat helposti ottaa yhteyttä soittamalla Tuottajamyynntiin ja sopia toivotun paloittelun, toimitusajan ja -paikan. Tilaukset tehdään koneelle ja lähetetään oikeaan teurastamoon. Tuottajamyynntin kautta tuottajat voivat myös ostaa kaikkia Atrian vähittäiskauppa- ja suurtilouspuolen tuotteita. Tuottajamyynntin tarjoukset ilmestyvät kolme kertaa vuodessa.

Tuottajamyynnti palvelee numerosta 020 472 7233 tai tuottajamyynnti@atria.com.

NIMITYKSET

MMM, agronomi **Sanni Nikkola** on nimitetty A-Rehulle nautarehujen tuotepäälliköksi 22.10.2021 alkaen.

Agrologi (AMK) **Kirsi Kekäle** on nimitetty 11.10.2021 alkaen maitotilojen asiakkuuspäälliköksi läntisen Etelä-Suomen alueelle.

MMM **Titta Jämsä** on nimitetty 14.9.2021 lihanauta- ja emolehmätilojen asiakkuuspäälliköksi Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Suomen alueille.

Atrian alkutuotannon viestintäpäällikön sijaiseksi on nimitetty FM **Kaisa Lehtimäki** 15.11.2021 alkaen.

Täggää Instagramissa kuvaasi @arehuoy ja se saatetaan jakaa seuraavassa Atria Tuottajat-lehdessä

@KNUUTTILAN_PERHETILA VASTAANOTTI marraskuussa uuden kanalan ensimmäiset untuvikot sisään ja vuonna 1976 rakennettu tuotantorakennus sai luvan väistyä uuden tieltä.

LIHA-AKATEMIA TULEE TAAS VUONNA 2022!

Vuoden merkittävin liha-alan tapahtuma pidetään paikan päällä Sokos Hotel Tornissa Tampereella 3.–4.2.2022.

Ohjelma on julkaistu ja liput ovat myynnissä nyt, joten varmista paikkasi vuoden odotetuimpaan tapahtumaan osoitteessa atrialihaakatemia.fi.

Tilakäyntejä ja ruokintasuunnitelmia aidosti välittäen

Netta Rummukainen pitää yhteyttä lypsykarjatiloihin ja on oppinut käyttämään työssään myös toista kotimaista kieltä.

Netta Rummukainen

"Atria on vastuullinen yritys, jonka arvot koen tärkeiksi."

Kuka olet ja mitä teet?

Olen Netta Rummukainen ja toimin Pohjanmaan lypsykarjatilojen asiakkuuspäällikkönä.

Lempiruokasi?

Kana-vuohenjuustopasta.

Kerro paras onnistumisesi työssäsi?

Itselleni ruotsin kielen käyttäminen päivittäisessä arjessa sekä monien tilallisten tapaaminen.

Kuvaile asiantuntijuuttasi neljällä sanalla?

Havainnoiva, välittävä, perusteellinen ja kehittyvä.

Jos saisit käyttää vain yhden neuvon tuottajillemme, niin mikä se olisi?

Tiloilla kokonaisuuden hahmottaminen on tärkeää. On kuitenkin hyvä miettiä, mihin asioihin kannattaa laittaa omaa erityistä panosta ja missä asioissa ulkopuolinen apu olisi hyvä vaihtoehto.

Minkälainen on sinun normaali työpäiväsi?

Yleensä aamuisin suuntaan tilakäynneille ja iltapäivällä muun muassa soittelen tuottajille tai teen ruokintasuunnitelmia.

Mitä Atria-ketjussa työskentely merkitsee sinulle?

Atria on vastuullinen yritys, jonka arvot koen tärkeiksi. Olemme aidosti kiinnostuneita asiakkaista ja kuluttajista. Lisäksi Atrialla työkennellessäni saan mahdollisuuden kehittää omaa asiantuntijuuttani.

Täydennä lause: Maailman puhtain ruokaketju alkaa suomalaisilta maatiloilta.

A-kauppa.fi

1-vuotissynttärarit!

A-Rehun uudistunut verkkokauppa juhlii 1v-synttäreitään!
Nopeimmille verkkokaupasta tarviketilauksen tehneille asiakkaille lämmin A-Kauppa-tupsupipo kaupan päälle. Tarjous voimassa 31.12.2021 saakka, tai niin kauan kuin pipoja riittää.

Talvikäsineiden kestonuosikki Tegera 9112

Joustavat, kestävät ja vettähyllivät työkäsiineet monenlaisiin töihin. Tuulenpitävä kämmenselkä ja lämmin fleecevuori pitävät lämpiminä, heijastinnauha varmistaa näkyvyyttä.

Tarjoushintaan **13,95 €/pari**

Suojakelin paras työkäsiine Tegera 8810 Infinity

Näppärä talvityökäsiine viileisiin ja kosteisiin talvitöihin. Vedenpitävä ja karhennettu kämmenpinnoite, lämmin fleecevuori ja kosketuslämmön kesto 100°C:een saakka.

Tarjoushintaan **5,15 €/pari**

A-REHUN UUSI TYÖVAATEMALLISTO

A-Rehun työvaatemallisto on uudistunut. Mallistosta löydät tutut haalarit ja avohaalarit sekä uutuuksina joustavat työhousut ja -takin.

1. Takki **84,32 €/kpl**
2. Housut **73,16 €/kpl**
3. Umpihaalari **56,05 €/kpl**
4. Avohaalari **55,75 €/kpl**

HÄKKIVAACA BOSCHE ETW 300 VA USB

Häkkivaaka'alla punnitseminen on nopeaa ja tehokasta.

Painojen tarkkailulla on vaikutus myös tuottavuuteen: oikean painoiset eläimet takaavat parhaan tilityksen. ETW 300 VA USB -häkkivaaka on helppokäyttöinen ja laadukas häkkivaaka sikaloihin.

Hinta **2 715,60 €/kpl**

LÄMPÖLAMPUT JA SUOJAKUVUT TARJOUSHINNOIN

Philips lämpölamppu
150W, kirkas lasi
4,75 €/kpl

Lämpölampun suojakupi
2,5 metrin johdolla
11,25 €/kpl

